

2007 YILI BÜTÇE SUNUMU (Hilmi GÜLER)

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 2007 Yılı Bütçesini sunarken hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Ülkemizin kalkınması açısından büyük öneme sahip;

- Enerjiyi verimli üreten ve kullanan,
- Çevreyi asgari düzeyde etkileyen,
- Kaynak çeşitliliğine ve yerli, yeni ve yenilenebilir kaynaklara önem veren,
- Jeopolitik konumumuzu değerlendiren,
- Dışa bağımlılığı en alt düzeye indiren,
- Ar-ge çalışmaları ve yerli teknolojilerle desteklenen,
- Rekabeti öne çıkaran,
- Kamu yararı ve tüketici haklarını gözetilen,
- Serbest piyasa uygulamaları içinde kamu ve özel kesim imkanlarını harekete geçirerek ülke enerji ihtiyaçlarını güvenli, sürekli ve en düşük maliyetlerle karşılayacak,

bir enerji sektörünü sağlamaya dönük politikaların tespitine yönelik çalışmalar ile bu politikaların uygulanması Bakanlığımın görev ve sorumluluğundadır.

Bakanlığımıza bağlı ve ilgili kuruluşlar (TEDAŞ dahil), 120 bin kişinin üzerinde personeli ile yurt çapında yaklaşık 10.000 km doğal gaz iletim-dağıtım hattı, 46.000 km elektrik nakil hattı ve şebekeleri, 840.000 km elektrik dağıtım şebekesi, barajlar, sulama tesisleri, içmesuyu, petrol ve madencilik alanlarında yaklaşık 65 milyar dolar hacminde bir piyasada, üretim, yatırım ve işletme faaliyetlerini en iyi şekilde yerine getirmek üzere Bakanlığım koordinasyonunda yakın işbirliği içinde hizmetin sunulması için büyük çaba göstermektedirler. Enerji, su ve madencilik faaliyetleri küresel ve bölgesel boyutları ile ele alınmakta ve ülkemizin jeostratejik konumu dikkate alınarak, ulusal çıkarlarımızı gözetilen politika ve projeler geliştirilip uygulamaya konulmaktadır.

Enerji Güvenliği, Dünyada ve Türkiye'de Birinci Öncelikli Gündem Maddesi Haline Gelmiştir.

Enerji, yaşam kalitesinin artırılmasında ve ulusların gelişmesinde hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, yeterli, güvenilir ve çevreye karşı sorumlu olarak enerjinin sağlanması ve fiyat istikrarının sağlanabilecek bir piyasa ortamının oluşturulması gerekmektedir. Dünyada nüfus artışı, sanayileşme ve şehirleşme ile birlikte, küreselleşme sonucu artan ticaret ve üretim

imkanlarına bağılı olarak, doğal kaynaklara ve enerjiye olan talep giderek artmaktadır. Dünyada 2030 yılına kadar nüfusun 2 milyar kişi artması beklenmektedir. Dünyada 2030 yılına kadar enerji talebinin, büyük kısmı gelişmekte olan ülkelerden kaynaklanmak üzere, bugüne göre %60 daha fazla olacağı öngörülmektedir.

Fosil kaynaklar bugün olduğu gibi gelecekte de dünya enerji talebinde önemini sürdürmeye devam edecektir. 2002 yılında toplam enerji talebinde %80 olan fosil kaynakları payının, 2030 yılında %82 olması beklenmektedir. Bu dönem içinde petrol en fazla tüketilen enerji kaynağı olma özelliğini koruyacaktır. Fosil kaynaklar içerisinde en büyük talep artışının ise doğal gaz kullanımında olması beklenmektedir.

Aynı dönemde, yenilenebilir ve hidrolik enerji üretimi artmasına rağmen artan taleple kıyaslandığında tüketimdeki payı aynı kalmaktadır. Dünyanın toplam enerji talebinin karşılanması için, artan petrol fiyatları ve karbondioksit emisyonuna getirilen sınırlama dikkate alındığında, nükleer enerji yatırımlarının ise artması, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının olabildiğince kullanımının artırılması ve enerji kaynaklarının ve enerjinin kullanımında verimliliğin artırılması için yeni önlemlerin uygulamaya konulması beklenmektedir.

Bununla birlikte son yıllarda, petrol başta olmak üzere toplam enerji kaynaklarının temininde net ithalatçı durumunda bulunan sanayileşmiş ülkelerde ve bunun yanında modern enerji hizmetlerinden faydalanmak isteyen gelişmekte olan ülkelerde kapsamlı enerji politikalarının oluşturulması enerji temin güvenliği birinci öncelikli konu haline gelmiştir. Bunun sebeplerini başlıca;

Üretici ülkelerdeki politik ve ekonomik istikrarsızlık, bölgesel çatışmalar, hızla büyüyen ekonomilerin artan enerji talebi ve bunun enerji arzı ile ekonomiler üzerinde yaratacağı istikrarsızlık, enerji projeleri için gerekli finansman ihtiyacının teminindeki güçlükler, ticaret yolları üzerindeki kritik noktalardaki yoğunlaşmanın sebep olacağı arz kesintileri, çevresel etkilerin en aza indirilmesi için üstlenilen sorumluluk ve baskılar, petrol fiyatlarındaki kalıcı olabilecek artışların ve dalgalanmaların ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri olarak özetlemek mümkündür.

Tüm bu küresel gelişmeler ışığında, hedefimiz, enerjinin, ekonomik büyümeyi gerçekleştirecek ve sosyal gelişme hamlelerini destekleyecek şekilde; zamanında, yeterli, güvenilir, rekabet edilebilir fiyatlardan, çevresel etkileri de göz önünde tutularak tüketiciye sağlanmasıdır.

Bu bağlamda, ülkemizin ana enerji politika ve stratejileri:

- Stratejik petrol ve doğal gaz depolama kapasitesinin artırılması,

- Kaynak ve ülke çeşitlendirilmesi,
- Yerli kaynakların kullanımı ve geliştirilmesine öncelik verilmesi,
- Farklı teknolojilerin kullanımı ve geliştirilmesi ve yerli üretimin artırılması,
- Ülkemizin enerji ticaret merkezi olma potansiyelinden en iyi şekilde yararlanılması,
- Talep yönetiminin etkinleştirilmesi ve verimliliğin artırılması,
- Yakıt esnekliğinin artırılması (üretimde alternatif enerji kaynağı kullanımına olanak sağlanması),
- Orta Doğu ve Hazar petrol ve doğal gazının piyasalara ulaştırılması sürecine her aşamada katılım sağlanması,
- Enerji sektörünün, işleyen bir piyasa olarak şeffaflığı ve rekabeti esas alacak şekilde yapılandırılması,
- Bölgesel işbirliği projelerine katılım ve entegrasyon,
- Her aşamada çevresel etkileri göz önünde bulundurmak şeklinde özetlenebilir.

Bu çerçevede 59. Hükümet olarak, hem sınırlı olan doğal kaynaklarımızı daha akılcı kullanarak, yeni teknolojilerle enerji üretimini çeşitlendirerek, alternatif enerji kaynaklarını insan ve çevre sağlığını dikkate alarak hem sürdürülebilir enerji arzını sağlama hem de doğunun zengin enerji kaynaklarının batı piyasalarına taşınması ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu enerjiyi temin etme yönünde Türkiye'yi bir Enerji Ticaret Merkezi konumuna getirme çalışmalarında büyük bir mesafe kat ettiğimizi gururla söylemek isterim.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum ve Enerji Sektöründe Piyasa Mekanizmasının Oluşturulmasına Yönelik Önemli Adımlar Atılmıştır.

Helsinki Zirvesi sonrasında ülkemizin Avrupa Birliğine (AB) adaylığının kabul edilmiş olması ve 17 Aralık 2004 zirvesi sonucu 3 Ekim 2005 tarihinde müzakerelerin başlaması Türkiye-AB ilişkilerini çok önemli bir safhaya getirmiş bulunmaktadır.

AB katılım müzakereleri kapsamında, koordinasyonu DPT Müsteşarlığı ile birlikte Bakanlığımca gerçekleştirilen "Enerji" faslının tarama süreci, ilgili tüm kurumların katılımı ile eşgüdüm içerisinde yürütülmüştür. Ayrıca, "Trans-Avrupa Ağları" ve "Çevre" gibi Bakanlığımızı yakından ilgilendiren fasılların tarama sürecine aktif katılım sağlanmış olup, diğer kurumlarımızın sorumluluğunda yürütülen çalışmalara da gerekli katkıda bulunulmuştur.

Türkiye başta Avrupa Birliği normları olmak üzere, küresel ekonomi ile bütünleşme ve ekonomik gelişmesini bu çerçevede sağlamak üzere, enerji sektöründe rekabeti öngören düzenlenmiş işleyen piyasa yapılanmasına gitmektedir.

Bu bağlamda, Elektrik, Doğal Gaz, Petrol, LPG Piyasalarına ilişkin Kanunlar (Piyasa Kanunları) yayımlanmış ve yasal düzenlemelerde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Kurulan düzenleyici kurum, verilen politikalar gereği sektörde izleme ve denetleme faaliyetlerini yerine getirmekte, detaylarda eksik görülen düzenlemeler için ikincil mevzuatı oluşturmaktadır. Büyük bir piyasa hacmine sahip bu sektörde düzenlenmiş iyi işleyen bir piyasa yapısına sahip olmamız gerekmektedir. Bu itibarla piyasa oluşumuna ilişkin gelişmelerin izlenmesi ve Avrupa Birliği uygulamaları da dikkate alınarak, ihtiyaç duyulan mevzuat değişikliklerine zamanında gidilmesi en önemli konulardan birisi olarak ortaya çıkmaktadır.

Piyasa düzenlemeleri ile yaratılacak rekabet ortamında, sektör verimliliğinin artırılması, sübvansiyonların kaldırılması; maliyetlerin düşürülmesi dolayısıyla enerji sektörünün ülke kalkınması ve refah artışını sürükleyici bir yapıya kavuşturulması hedeflenmektedir. Rekabetçi enerji piyasalarında arz güvenliğinin temin edilmesinin yanı sıra, tüketici haklarının korunması ve serbestleştirme sürecinin sosyo-ekonomik etkilerinin asgari düzeyde tutulabilmesine ilişkin hususlar söz konusu politik açımda dikkatle değerlendirilmektedir.

Öngörülen yeni piyasa yapısı içinde Bakanlık, makro düzeydeki enerji politikalarını ve stratejilerini belirleyecek ve uygulayacaktır. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) ise Elektrik, Doğal Gaz, Petrol Piyasası Kanunu ile LPG Piyasası Kanunundaki hükümler doğrultusunda kendisine tevdi edilmiş olan piyasa içi kontrol, detay düzenlemeler için ikincil mevzuat oluşturma ile izleme ve denetleme faaliyetlerini yürütecektir.

Sektörde reform ve düzenlenmiş işleyen piyasa yapısını oluşturma açısından birbiri ardına çıkarılan kanunlar ve yeni düzenlemeler şöyledir:

- Elektrik Piyasası Kanunu (2001)
- Doğal Gaz Piyasası Kanunu (2001)
- Petrol Piyasası Kanunu (2003)
- Bor Enstitüsü Kuruluş Kanunu (2004)
- Maden Kanununda Değişiklik (2004)
- Uluslararası Hidrojen Enerjileri Teknoloji Merkezi Kurulması (2004)
- LPG Piyasası Kanunu (2005)
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun (2005)
- Petrol Kanunu Tasarısı (Son Aşamada)
- Enerji Verimliliği Kanunu Tasarısı Taslağı (Son Aşamada).
- Jeotermal Kanunu Tasarısı (Son Aşamada).

Elektrik ve doğal gazdan sonra petrol piyasası ve LPG piyasasında yapılan yeni düzenlemelerle bu sektörlerde faaliyet gösteren kişiler yeni piyasa koşullarında faaliyetlerini sürdürmeye başlamışlardır. Petrol ürünleri fiyatlarında ve ithalatında, kısıtlamalara 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren son verilerek, serbest piyasa dönemine geçilmiştir. Her iki sektörde faaliyetler lisans kapsamına alınarak, disiplinsizlik (vergi kaçakları ve kalitesiz ürün arzı) kanun gücü ile yaptırımlara maruz bırakılmıştır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretiminde kullanımına ilişkin Kanun ile yenilenebilir enerji kaynaklarından özel sektör marifetiyle elektrik üretimi yapılması imkanı sağlanmıştır. Faaliyetler lisans kapsamına alınarak, yatırımcılara ülkemizin rüzgar, kanal tipi hidro ve küçük rezervuarlı hidro elektrik üretimi için fizibilite yapabilmeleri sağlanmıştır. DSİ Genel Müdürlüğünün portföyündeki projeler su kullanım hakkı ile özel sektöre devredilmektedir. Bununla birlikte, EİEİ, rüzgara dayalı elektrik üretimi yapacak yatırımcılara hizmet etmek üzere "Ülke Rüzgar Potansiyeli Haritası" çalışmalarını tamamlamıştır.

Maden Kanununda değişiklik yapılarak sektörün ihtiyaç duyduğu tek bir mevzuat oluşumu sağlanmıştır. Kanun ile ürettiği madeni yurt içinde ve kendi tesisinde işleyip ek katma değer sağlayanlardan Devlet Hakkının %50 daha az alınması öngörülerek sektörde cevher zenginleştirme ve nihai ürünlere yönelik yatırımlar teşvik edilmiştir. Bu kapsamda mermer, bor gibi önemli madenlerimizde hızlı ihracat artışları sağlanmıştır. 2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız, artarak devam etmiş ve 2004 yılında 1,2 milyar dolara, 2005 yılında da yine bir önceki yıla göre %26,3 artışla 1,5 milyar dolara yükselmiştir. 2006 yılı sonunda toplam maden ihracatının 2 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Kamunun elindeki kömür sahaları, rödovansla özel sektör işletmeciliğine açılmaktadır. Bu şekilde yeni üretim ve istihdam oluşturulmakta, yerel faydanın yanı sıra enerji üretiminde yerli kaynaklarımızın payı artırılmaktadır.

Öte yandan, petrol ihtiyacımızın mümkün olduğu ölçüde yerli üretimle karşılanması için ülkemizde petrol arama faaliyetlerine ivme kazandırılması yanı sıra, yatırımcılar için istikrarlı ve güvenli bir ortamın yaratılması ve Petrol Kanununun günümüz şartlarına uyumunu sağlamak amacıyla Bakanlığımca yürütülen çalışmalar neticesinde hazırlanan Yeni Petrol Kanunu Tasarısı Yüce Meclisimizin gündemindedir.

Çalışmaları tamamlanan Enerji Verimliliği Kanun Tasarısı Taslağı ile enerjinin verimli kullanımına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş ve bu alandaki önemli potansiyelin kullanılması hedeflenmiştir. Bu Kanun vasıtasıyla Petrol Piyasası Kanununa getirilecek ek maddeler ile biyodizel üretiminin ülke tarımını da destekleyecek şekilde düzenlenmesi sağlanacaktır.

Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı (UNIDO) ile imzalanan Güvence Fonu Anlaşması ile, İstanbul'da kurulmuş olan Uluslararası Hidrojen Enerjisi Teknolojileri Merkezi; hidrojen enerjisi ekonomisi, çevre ilişkileri, üretim teknolojileri, depolama teknikleri, taşıma sistemleri, taşıtlar üzerindeki uygulamalar ve yakıt pilleri konularında faaliyet göstermektedir.

Dünyadaki bor rezervlerinin %72'sine sahip olan ülkemizde, bor cevheri, bor konsantresi, rafine bor ürünleri ve borik asit üretimleri önemli seviyelere ulaşmış bulunmaktadır. Bu noktada, önümüzdeki on yıl içindeki hedef, bor uç ürünlerine yönelerek ülkemizi bir dünya merkezi haline getirmek, teknoloji ve üretimde dünya liderliğine soyunmaktır. Bu amaçla BOREN olarak isimlendirilen Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü kurulmuş ve bor kullanım alanlarının artırılması başta olmak üzere önemli bir mesafe kat edilmiştir.

Maliyetleri yansıtan fiyatlandırma yapısını esas alan rekabetçi bir elektrik piyasasının oluşturulması hususuna önem verilmektedir. Bu kapsamda, Bakanlığım koordinatörlüğünde ve ilgili kurum/kuruluşların katılımıyla gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde; elektrik sektörünün serbestleştirilmesi ve yeniden yapılandırılmasına ilişkin uygulama sürecine ilişkin başlıca hususların yer aldığı ve ihtiyaç duyulan geçiş döneminin tanımlandığı "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Belgesi" Yüksek Planlama Kurulunun 17 Mart 2004 tarihli ve 2004/3 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. Sektörün özelleştirilmesine yönelik hazırlık çalışmalarında önemli aşamalar kaydedilmiş olup, TEDAŞ, 31 bin çalışanı, 10 milyar YTL'den fazla yıllık cirosu ile 2 Nisan 2004 tarihinde Özelleştirme İdaresine devredilmiştir.

Özelleştirmeler, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 4046 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak olup, özelleştirmenin hızlandırılması ve kolaylaştırılması açısından gerekli görülen yasal düzenlemeleri içeren 5398 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" 21 Temmuz 2005 tarihli ve 25882 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Özelleştirme işlemleri için gerekli olan ilave değişiklikleri içeren 5496 sayılı "Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ise 21 Mayıs 2006 tarih ve 26177 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda ilgili kuruluşlar arasında elektrik enerjisi alış verişini düzenleyen Geçiş Dönemi Sözleşmeleri 21.06.2006 tarihinde imza altına alınmıştır. Rekabetçi bir elektrik piyasasının oluşturulması bakımından büyük öneme sahip dengeleme ve uzlaştırma mekanizmasının 01.08.2006 tarihinde nakdi olarak uygulanmasına geçilmiştir. Böylece ikili anlaşmalar pazarını tamamlayıcı nitelikte ve elektrik enerjisinin serbest ve rekabetçi bir piyasada alımı ve satımına ilişkin piyasa ortamı oluşturulmuştur.

Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesine ilişkin ihale süreci ÖİB tarafından başlatılmış olup, Dağıtım özelleştirmesinin en kısa sürede tamamlanmasını müteakip, üretim özelleştirmesinin de 2009 yılı sonuna kadar tamamlanması beklenmektedir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu hukuki olarak BOTAŞ'ın tekel konumunu ortadan kaldırmıştır. 4646 sayılı Kanunda öngörüldüğü üzere şehir içi dağıtım lisansları için EPDK tarafından ihaleler düzenlenmektedir. Bununla birlikte, doğal gaz alım anlaşmalarının özel sektöre devri ile ilgili olarak uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla 4646 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak 64 LOT (16 milyar m³) yani pazarın %64'ü için ihaleye çıkmıştır. 4 Milyar m³ karşılığı toplam 16 lot için teklif veren 4 istekliye BOTAŞ Yönetim Kurulu tarafından 30 Kasım 2006 tarihinde devir için yetki verilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Enerji Planlaması Yerli Kaynak Kullanımının Artırılması ve Yatırımlar - Arama ve Üretim Seferberliği

2005 yılında, ülkemizin birincil enerji kaynakları üretimi 23,9 Mtep (Milyon ton petrol eşdeğeri), genel enerji tüketimi ise 90,2 Mtep olarak gerçekleşmiştir. Genel enerji tüketiminde %35 ile petrol en büyük payı almış olup; bunu %27şer pay ile doğal gaz ve kömür, geri kalan %11'lik bölümü ise hidrolik dahil olmak üzere yenilenebilir kaynaklar izlemiştir. Genel enerji talebimizin 2010 yılında 126 milyon TEP'e, 2020 yılında ise 222 milyon TEP'e ulaşması beklenmektedir.

Elektrik enerjisi tüketimi 2005 yılında 161,9 milyar kWh olarak gerçekleşmiş olup, 2006 yılı sonu itibariyle yaklaşık 173 milyar kWh olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ülkemizin uzun dönem enerji talebini belirlemek üzere Bakanlığım koordinatörlüğünde gerçekleştirilen talep projeksiyonu çalışma sonuçlarına göre;

- Genel enerji talebimizin 2010 yılında 126 milyon TEP'e, 2020 yılında ise 222 milyon TEP'e ulaşması beklenmektedir.
- 2005 yılı sonu itibariyle 160.8 milyar kWh olarak gerçekleşen brüt elektrik enerjisi talebinin 2010 ve 2020 yıllarında sırasıyla yüksek senaryoda 242 milyar kWh ve 499 milyar kWh, düşük senaryoda ise 216 milyar kWh ve 406 milyar kWh civarında olması beklenmektedir. 2020 yılında kurulu gücün yüksek senaryoya göre **96.000 MW**, düşük senaryoya göre ise **80.000 MW** civarında olması beklenmektedir.

Gelecekteki elektrik enerjisi talebinin en uygun kompozisyonla ve enerji politikalarımıza uyumlu bir şekilde karşılanabilmesi için yapılan uzun dönem elektrik enerjisi üretim planlama

çalışmaları; gelecekteki talebin karşılanması için mevcut ve inşa halinde olan tesislere ilave olarak, 2020 yılına kadar yüksek senaryoya göre yaklaşık **56.500 MW**'lık düşük senaryoya göre ise **40.500 MW**'lık yeni yatırım yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bugün itibariyle kurulu gücümüz yaklaşık olarak **39.500 MW** düzeyindedir. Planlama çalışmalarında öncelikle yerli kaynaklarımızın tam olarak değerlendirilmesi hedeflenmiş olup; 2012 yılından itibaren devreye girmek üzere de yaklaşık 5.000 MW toplam kurulu gücünde nükleer santral yapılması öngörülmektedir. Nükleer santral yapılmadığı takdirde yerine ihtiyaç olan gücü karşılayacak başka alternatiflerin oluşturulması gerekmektedir.

Halen dışa bağımlılık oranımız %72'ler seviyesinde olup, üretim planlamasının gerektirdiği yatırımlar için tedbir alınmaz ise bunun %80'lere yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir. Enerji güvenliği açısından dışa bağımlılığı kabul edilebilir düzeylerde tutmak amacıyla, Bakanlık olarak yerli kaynaklarımız olan kömür ve hidrolik enerjiye gereken önem verilmekte ve istihdam da göz önünde tutularak, elektrik üretiminin bu kaynaklardan sağlanmasına özen gösterilmektedir. Bunun sonucunda elektrik üretiminde ithal kaynaklara olan bağımlılıktaki artış trendinin önüne geçilmiştir.

Bu bakımdan, başlatılan yerli kömür, hidrolik, petrol ve doğal gaz arama ve üretim faaliyetlerine öncelik verilmektedir. Bu alanlarda yatırım ortamının iyileştirilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. TKİ ve EÜAŞ Genel Müdürlükleri uhdesinde bulunan kömür sahalarının santral yapma koşuluyla özel sektöre devredilmesi ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca, özellikle petrol arama ve üretim projelerinde yurtdışında ortaklıklar kurularak önemli mesafeler kat edilmiştir.

Bütçe kısıtlarına rağmen hidrolik projelerin yapımı sürdürülmekte ve önemli yeni projelere de başlanmaktadır. Ülkemizde yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim tesislerinin teşvik edilmesine Bakanlığımızca büyük önem verilmektedir. Bu amaçla, elektrik enerjisi üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının ve yerli enerji kaynaklarının kullanımını özendirmek amacıyla 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun 18 Mayıs 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dünya Bankası tarafından Hazine Müsteşarlığına tahsis edilen 200 milyon dolar tutarındaki kredi, Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası ve Türkiye Kalkınma Bankası aracılığıyla yatırımcılara kullandırılmaktadır. Yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve ticari bir kaynak olarak kullanılabilmesi için, ilgili tüm kuruluşların katılımı ile yürütülen çalışmalar sürdürülmektedir.

Ülkemiz elektrik talebinde önümüzdeki yıllarda ortalama artışın yıllık yüzde 7-8 düzeylerinde olacağı dikkate alındığında, arz-talep dengesine ilişkin olarak yürütülen çalışmalar 2009-2010 yıllarından sonra devreye girecek yeni kapasiteye ihtiyaç olacağını göstermektedir. Bu bakımdan bu sektörde sürdürülen yatırımları hızlandırmak yanında yeni yatırımların başlaması

için yatırım ortamını iyileştirmemiz ve ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemeleri ile politikaları yürürlüğe koymamız gerekmektedir.

Enerji sektörünün 2020 yılına kadar toplam yatırım ihtiyacı 130 milyar dolar'ı bulmaktadır. Bu çerçevede, ihtiyaç duyulan yatırımların mümkün olduğu ölçüde özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacak düzenlemeler yanında enerji güvenliği ve politikaları açısından yatırımlarda kamunun rolü önem kazanmaktadır. Esasen bu ihtiyaç, ülkemizin içinde bulunduğu kendine has özel koşullarının gerektirdiği bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte, özel sektörün gerek halen yatırım süreci devam eden stratejik önemi haiz projelerde gerekse de yeni yatırımlarda aktif rol üstlenmesi ve bu yatırımları gerçekleştirmesi için yasal, idari ve teknik tüm çalışmalar Bakanlığımızca gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Nükleer enerji yatırımları yanında, sınırlı kömür ve hidrolik kaynaklarımızın Avrupa Birliği'ne katılım öncesi ilave çevresel yükümlülük ve zorlamalar ile karşı karşıya kalmadan bir an önce ekonomik olarak kullanılması önem arz etmektedir.

Dolayısıyla rekabetçi, şeffaf, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeyen ve istikrarlı bir piyasanın oluşturulmasını öngören reform sürecinde; arz güvenliği yanında ulusal çıkarlarımız ve stratejik amaç ve hedeflerimiz ile uyumlu yatırımların gerçekleştirilmesi için gereken politikaların ve modellerin geliştirilmesi üzerinde önemle durulmakta, AB başta olmak üzere dünya uygulamaları da bu çerçevede yürütülen çalışmalarda dikkate alınmaktadır.

Elektrik üretiminde kullanılan yerli kaynaklarımızdan linyitten elde edilecek elektrik enerjisi üretim potansiyeli toplam 120 milyar kWh/yıl civarında olup, halen bunun 45 milyar kWh/yıllık (%37) kısmı değerlendirilmiş durumdadır. Bu potansiyelin kullanılmasında yerli linyitlerimizin kalitesine uygun teknolojilerin yaygınlaştırılmasına, yeni kurulacak termik santrallerde yüksek verim ve birim enerji başına düşük emisyon elde edecek çevrim teknolojilerinin kullanılmasına Bakanlıkça ayrı bir önem vermekteyiz. Bununla birlikte ülkemizde kömür aramalarının uzunca bir süredir ihmal edildiği malumunuzdur. Bu nedenle, mevcut verilerin ülkemizin kömür potansiyelini tam olarak yansıttığını iddia etmek mümkün değildir. Dolayısıyla, ülkemizin kömür potansiyelini daha doğru bir şekilde belirleyebilmek için, 2005 yılından itibaren başta MTA ve TKİ olmak üzere, ilgili kuruluşlarımızın imkanlarını seferber ederek, bir kömür arama hamlesi başlatılmıştır.

Aynı şekilde ekonomik olarak belirlenen 129 milyar kWh/yıllık Türkiye hidrolik enerji potansiyelinin 45 milyar kWh/yıllık (%36) kısmı işletmede, 14 milyar kWh/yıllık (özel teşebbüs tarafından inşaat yapımı sürdürülen projeler dahil) kısmı inşa halindedir. Ülkemizin teknik ve ekonomik hidroelektrik potansiyelinin yeniden belirlenmesine yönelik çalışmalara DSİ tarafından başlanmıştır. Bu çerçevede, yeni teknolojileri de kullanarak ülkemizin en küçük su kaynaklarının dahi değerlendirilmesi hedeflenmiş ve EİEİ ile DSİ bu doğrultuda gerekli çalışmaları

başlatmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilmesi gereken teknolojik aşama, küçük HES teknolojisinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır. Bu çerçevede yıllardır imalatı yapılamayan Mikro ve Küçük Güçlü HES projelendirilmesi ve imatları TEMSAN tarafından yapılmaya başlanmıştır. Bu konuda özel sektörden de talepler gelmeye başlamıştır. Yapılan arz planlamalarında Cumhuriyetimizin 100. yılına kadar yerli linyit, taşkömürü ve hidrolik potansiyelimizin tamamının kullanılması hedeflenmiştir.

Enerji Maliyetlerinin Düşürülmesi Öncelikli Hedefimizdir

Elektrik Fiyatlarına Dört Yıldır Zam Yapılmamaktadır

Ülkemizde geçmişte uygulanan hatalı politikalar, kayıp ve kaçaklar sonucunda enerjinin maliyeti oldukça artmış, dolayısıyla elektrik enerjisi fiyatları yükselmiştir. Bu durum, sanayi üretimi önünde en önemli engel olarak ortaya çıkmakta, enerji tüketimini caydıran, büyümeyi yavaşlatan, yerli sanayimizin rekabet gücünü azaltan ve yabancı sermaye yatırımlarını engelleyen sonuçlar doğurmaktadır.

Hükümetimizce ülkenin üretim ve istihdam sorunlarının çözümüne katkı sağlamak ve sanayi ürünlerinin uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmak amacıyla, özellikle sanayinin önündeki engellerden biri olan elektrik enerjisi fiyatının aşağı çekilmesi için mümkün olabilen tüm tedbirler alınmaktadır.

Kaçak elektrik kullanılması, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesi ile Nitelikli Hırsızlık olarak değerlendirilmiş ve hırsızlık suçunun işlenmesi halinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası hükmolunmuştur.

Elektrikteki kayıp kaçak oranları ile yapılan mücadele sonucunda, gelişmiş ülkelerin 3 katına ulaşan kayıp kaçak oranları yüzde 17'ye düşürülmüştür. 2003-2006 (Ekim) itibariyle toplam 21 milyon abone taranmış 1,03 milyon abone kaçak elektrikten yakalanarak 237 bin abone savcılığa verilmiştir. Bunun neticesinde 1 milyon YTL tahakkuk yapılmış ve 331 milyon YTL tahsil edilmiştir.

Elektrik Piyasası Kanunu, piyasa faaliyetlerinin ağırlıklı olarak özel sektör eliyle yürütülmesini öngörmektedir. Ancak, geçiş dönemi öngörülme-yen Kanun ile kamu teşebbüslerinin faaliyetlerinin kısıtlanması nedeniyle 2002 - 2005 yılları arası dönemde kamuda önemli bir atıl kapasite oluşmuş ve kamu üretimi düşmüştür. Bu durum, birim maliyetlerin artmasına, elektriğin üretiminden tüketimine kadar, temin zinciri içerisinde yer alan KİT'lerin satış fiyatları üzerinde baskı oluşmasına neden olmuştur.

Elektrik fiyatının paçal olarak oluşmasında fiyat düşürücü etkisi olan kamu üretiminin azalması yanısıra; Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet projeleri ile ilgili alım sözleşmelerinin alım garantisi içermesi ve fiyat esnekliğinin bulunmaması, elektrik enerjisinin ortalama maliyetini yükseltmiştir. Ayrıca, elektrik üretiminde kullanılan doğal gazın ithaline ilişkin sözleşmelerde öngörülen yüksek fiyatlar ve yüksek oranlı al yada öde yükümlülükleri elektrik üretiminde diğer yakıtların kullanılmasını azaltıcı etki yaratmış ve uluslararası petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki artışlar ile birlikte maliyetleri etkilemiştir.

Tüm bu olumsuzluklara karşın, özellikle sanayinin önündeki engellerden biri olan elektrik enerjisi fiyatının aşağı çekilmesi için bu sorunların üzerine gidilmiştir.

Rusya'dan aldığımız doğal gaz fiyatı, petrol fiyatlarındaki hızlı yükselişe rağmen, anlaşma tadili ile rekabet edilebilir bir seviyeye düşürülmüş; al ya da öde miktarları aşağı çekilmiştir. Böylece, petrol fiyatları artmış olmasına rağmen doğal gazın daha uygun fiyatla kullanımı sağlandığı gibi al ya da öde miktarları azaltıldığı için diğer yakıtlardan gerçekleştirilen elektrik üretim miktarımız artırılmıştır.

İmtiyaz sahibi Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik A.Ş.'nin yarattıkları olumsuzluklar imtiyaz sözleşmelerinin feshine sebep olmuştur. Bununla birlikte Bulgaristan'dan elektrik alımının durdurulmasının getirdiği avantajlar ve yüksek maliyetli mobil santrallarda üretimin durdurulması ile önemli tasarruflar sağlanmıştır.

Ayrıca, gerek piyasa yapısına uyum sağlanması, gerekse, tespit edilen olumsuzlukların giderilmesi için Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet projeleri hakkında çalışmalar sürdürülmektedir. Kuruluşlarımız arasında yüksek düzeyde bir koordinasyon tesis edilerek yapılan uygulamalar sonucunda ortalama elektrik üretim maliyetinde önemli düşüşler sağlanmıştır.

Böylelikle; Kasım 2002-Ekim 2006 döneminde elektrik enerjisi satış tarifelerinde herhangi bir artış yapılmamış bilakis sanayide kullanılan elektriğin fiyatı ortalama %6,5, konutlarda kullanılanın elektriğin fiyatı ise ortalama %1,5 oranında indirilmiştir. Elektrik enerjisi satış fiyatlarındaki bu iyileştirmeler enflasyonun düşük çıkmasında ve ekonomik büyüme üzerinde önemli bir paya sahiptir. Yıllık enflasyon göz önüne alındığında elektrik fiyatlarındaki bu indirimlerin başta sanayicimiz olmak üzere tüm vatandaşlarımızın bütçesine olan olumlu etkisi çok ciddi boyutlara ulaşmakta ve sanayimizin rekabet gücüne önemli katkılarda bulunmaktadır.

Doğal gaz satış fiyatını etkileyen unsurların başında alım fiyatları ve döviz kurundaki değişiklikler gelmektedir. 2003 yılı sonundan itibaren petrol fiyatlarında başlayan artışlar ve halen yüksek düzeyini koruyan fiyatlar doğal gaz alım maliyetlerini artırmış olmasına rağmen bu artışlar satış fiyatlarına ekonomide asgari düzeyde etki yaratacak şekilde yansımıştır.

Gaz Alım Anlaşmalarımızın bulunduğu ülkelerle Fiyat revizyon dönemlerinde yapılacak müzakerelerde mümkün olabilecek en uygun fiyatlarla doğal gaz alımı için gerekli girişimlerimiz sürdürülmektedir.

Özel Sektör ile Yapılan İmtiyaz ve Uygulama Sözleşmeleri –Tahkim Davaları

Bugün itibarıyla, 4628 sayılı Kanun ile tanımlanan mevcut sözleşmeler kapsamına girmekle birlikte tüm işlemleri tamamlanmamış ve işletmeye girmemiş 32 adet YİD projesinden bazıları haklarından feragat etmiş, bir kısmı ise üretim lisansı alarak serbest piyasa koşullarında çalışmayı kabul etmiş ve 3 adet proje kalmıştır. Diğer taraftan, önceki dönemlerde sözleşmeleri bulunan 24 YİD santralı işletmededir.

Geçmiş dönemde yapılan hatalı uygulamaların bir sonucu olarak, üretim ve dağıtım tesislerinin işletme haklarının devri ile Yap-İşlet-Devret projeleri için Bakanlığımız aleyhine açılan on sekiz adet tahkim davasında talep edilen tazminat yaklaşık 1,8 milyar dolardır. Bakanlığımız aleyhine kesinleşen tazminat tutarı 178,6 milyon dolar olup, şu ana kadar 844,6 milyon dolar tutarındaki tazminat talebi ise Hakem Heyetleri tarafından reddedilmiştir.

Ayrıca Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin hisselerine sahip olduğunu beyan eden Güney Kıbrıs menşeli bir Şirket tarafından Devletimiz aleyhine Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi nezdinde başlatılan ve 10,1 milyar dolar tazminat talepli tahkim davası süreci devam etmektedir.

Yine Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin hissedarı olduğunu iddia eden Polonya menşeli "Cementownia Nowa Huta" tarafından Uluslar arası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi nezdinde 4,6 milyar dolar tazminat talepli tahkim başvurusu yapılmıştır.

Bu dava da dahil olmak üzere halen devam eden tahkim davalarında talep edilen toplam tazminat tutarı 16,5 milyar dolardır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Enerjide Uluslar arası ve Bölgesel Girişimler - Uluslar arası Projeler

Gelecek 25 yıl içerisinde %60 oranında artması beklenen dünya enerji tüketiminin büyük bir bölümünün içinde bulunduğumuz bölgeden karşılanacağı öngörülmektedir. Dünya petrol ve doğal gaz rezervinin yaklaşık %75'i Orta Doğu, Avrupa, Rusya ve Orta Asya ülkelerinde bulunmaktadır. Orta Asya'daki rezervler dünya enerji talebini karşılamada önemli bir alternatif

kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye, gerek coğrafi, gerekse jeopolitik konumu ile Orta Doğu ve Orta Asya'nın üretiminin dünya pazarlarına ulaşmasında hem bir köprü hem de bir terminal olma özelliğini taşımaktadır.

Geliştirdiğimiz önemli uluslararası projeler ile ülkemizin dünya enerji sistemine entegrasyonu sağlanacak olup, bu yolla tüketici batılı ülkeler ve üretici komşularımız ile ortak çıkarlar tesis edici adımlar atılmaktadır. Bu projeler bölgenin politik ve ekonomik istikrarını artıracak, bölge ülkelerinin kalkınmasına büyük katkı sağlayacaktır. Bu çerçevede yürüttüğümüz enerji diplomasisi meyvelerini vermeye başlamıştır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (BTC) projesi 4 Haziran 2006 tarihinde Ceyhan İhraç Terminali'nden yüklenen ilk petrol tankeri ile işler hale gelmiş olup, Azeri petrolünün uluslar arası pazarlara taşınması başlamıştır. 13 Temmuz 2006 tarihinde gerçekleştirilen Resmi Açılış Töreni esnasında iskeleye yanaşmış olan tanker, yüklemesi yapılan dokuzuncu tanker olmuştur. 11 Aralık 2006 tarihi itibarıyla yüklenen tanker sayısı 67'dir.

Diğer bir önemli gelişme ise, Kazak petrolünün BTC Ham Petrol Boru Hattı üzerinden Ceyhan'a taşınmasına ilişkin Hükümetlerarası Anlaşma'nın Kazak ve Azeri Devlet Başkanları arasında 16 Haziran 2006 tarihinde imzalanmış olmasıdır. Söz konusu Anlaşma yılda 25 Milyon Ton Kazak petrolünün BTC Ham Petrol Boru Hattı üzerinden taşınmasını öngörmektedir.

BTC Hattı'nın işletmeye alınması, ITP Boru Hattı'nın tekrar maksimum taşıma kapasitesine ulaşması ve Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi'nin hayata geçirilmesi ile Ceyhan Terminali'nin, Akdeniz Bölgesi ve Avrupa genelinde çok önemli bir uluslar arası petrol merkezi haline dönüştürülmesi ve dünya piyasalarında etkin olacak bir "Ceyhan Crude Oil Blend" yaratılması mümkün olacaktır.

BTC projesine paralel olarak, Hazar Bölgesi ülkelerinde üretilecek doğal gazın Türkiye'ye, buradan da diğer Avrupa ülkelerine taşınmasını öngören Hazar-Türkiye-Avrupa doğal gaz boru hattı projesi de doğu-batı enerji koridoru politikamızda önemli bir yer tutmaktadır. 2006 yılı sonu itibarı ile tamamlanması planlanan Azerbaycan-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı (Şah Deniz Projesi, Bakü-Tiflis-Erzurum) projesi; ülkemizin ihtiyaçlarının yanı sıra, Avrupa pazarına ülkemiz üzerinden gaz nakledilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Bakanlığımın Doğu-Batı Enerji Koridoru Politikaları kapsamında BOTAŞ çeşitli uluslararası projeler üzerinde çalışmaktadır. Bu çerçevede geliştirilen Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin ilk aşaması olan Türkiye-Yunanistan Doğal Gaz Boru Hattı Projesinin 2007 yılı ortalarında tamamlanarak yılın ikinci yarısından itibaren Yunanistan'a doğal gaz nakline başlanması hedeflenmiştir.

Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin bir sonraki aşaması; Türkiye-Yunanistan Doğal Gaz Boru Hattı'nın, Adriyatik Denizi'nden geçecek bir hat ile İtalya'ya uzatılmasıdır. Yunanistan pazarı sonrasında inşa edilecek İtalya bağlantısı ile söz konusu hat üzerinden taşınacak toplam gaz miktarının yaklaşık 12 milyar m³/yıl seviyesine çıkarılması planlanmaktadır. Bu miktarın 3.6 milyar m³'ü Yunanistan'a, 8 milyar m³'ü ise İtalya'ya taşınacaktır.

Ayrıca, Hazar Bölgesi ve Orta Doğu doğal gaz rezervlerini talebi yoğun Avrupa pazarlarına ulaştırmayı öngören Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan-Avusturya Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (Nabucco Projesi) üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir. Avrupa'ya açılan ikinci kapımız olma niteliğindeki bu güzergah Bulgaristan'dan başlayıp, Romanya, Macaristan güzergahını izleyerek Avusturya'ya ulaşacaktır. Türkiye sınırından Avusturya'daki bağlantı noktasına kadar toplam 3.300 km. uzunluğunda olması öngörülen Nabucco Doğal Gaz Boru Hattı, minimum 25 maksimum 31 milyar m³'lük yıllık taşıma kapasitesine sahip olacaktır. Toplam maliyeti 4,6-5,08 milyar Euro olan doğal gaz boru hattının 2012 yılında ilk kapasite ile devreye alınması planlanmaktadır.

BOTAŞ ve Avusturya'nın OMV şirketleri arasında Nabucco Projesi dahilinde bir gaz ticaret ortaklığı kurulabilmesi kapsamında Bakanlığımın da katılımıyla görüşmeler sürdürülmektedir.

Ayrıca, Projeye verilen desteği göstermek amacıyla Viyana'da, 26 Haziran 2006 tarihinde proje ülkeleri yetkili Bakanları tarafından Avrupa Komisyonu Enerji Komiseri Andris Piebalgs ile birlikte Nabucco Gaz Boru Hattı Projesi'nin gerçekleştirilmesine yönelik olarak ticari, düzenleme ve hukuki konularda çalışmaların hızlandırılmasına dair " Bakanlar Beyanatı " (Ministerial Statement) imzalanmıştır.

Doğal gaz arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi amacıyla geliştirilen diğer projeler ise Mısır-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı Projesi ve Irak-Türkiye Doğal Gaz Projeleridir. 17 Mart 2004 tarihinde Kahire'de Bakanlığım ile Mısır Arap Cumhuriyeti Petrol Bakanlığı arasında, Mısır Doğal Gaz Şirketi EGAS ile BOTAŞ'ın Türkiye'ye gaz ithalatı ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya gaz iletimi hususlarında işbirliği yapmalarına ilişkin Çerçeve Anlaşma imzalanmıştır. Ayrıca, Arap Gaz Boru Hattı ile Ürdün-Suriye üzerinden Türkiye ve Avrupa'ya gaz taşınması planlanmakta olup, söz konusu hattın Ürdün ve Akabe-Rehab bölümünün Akabe'ye kadar inşaatı tamamlanmıştır. 15 Ağustos 2005 tarihinde Kahire'de, Mısır Arap Cumhuriyeti Petrol Bakanı, Suriye Petrol ve Mineral Kaynaklar Bakanı ve Ürdün Petrol ve Mineral Kaynaklar Bakanı'nın katılımı ile bir toplantı gerçekleştirilerek Mısır doğal gazının Ürdün ve Suriye üzerinden Türkiye'ye ulaştırılmasına ilişkin Proje ile ilgili gelişmeler görüşülmüş ve bir eylem planı oluşturulmuştur.

16 Şubat 2006 tarihinde İstanbul'da yapılan görüşmelerin sonunda iki ülke arasında doğal gaz alanında karşılıklı işbirliği ve çalışmaların devamı amacıyla bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Söz konusu Mutabakat Zaptı'nda Mısır gazını pazarlamak amacıyla Mısır ve Türkiye'nin %50-%50 ortaklığı ile Türkiye'de TERGAS isimli bir şirketin kurulması hususu da bulunmaktadır.

Irak-Türkiye Doğal Gaz Projesi ile Irak'ta bulunan doğal gaz sahalarının geliştirilerek, üretilecek olan 10 milyar m³/yıl gazın bir boru hattı ile Türkiye'ye getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, Türk tarafını oluşturan şirketler, projeye ilgi duyan uluslar arası şirketler ile görüşmeler yapmaktadır.

Bir başka önemli hususta; boğazlarımızdaki tanker trafiğini hafifletmek ve boğazlardan yapılan petrol sevkinin miktarını düşürmek amacıyla ülkemiz ile uluslar arası petrol şirketleri tarafından alternatif boru hatları üzerinde yapılan çalışmalardır. Bugün boğazlardaki gemi trafiği boğazların taşıyabileceği kapasiteyi oldukça zorlamaktadır. 2004 yılında 7000 civarında tankerle 140 milyon ton petrol boğazlarımızdan taşınmıştır. İleriki yıllarda bu rakamın yılda 190-200 milyon tonu bulması beklenmektedir. Bu durum, boğazların taşıyabileceği kapasiteyi aşmaktadır.

Çalışılan projelerden en önemlisi; Karadeniz'e akıtılan Rusya Federasyonu, Kazakistan-Tengiz ve/veya Hazar petrollerinin Akdeniz'e inmesini sağlayacak tek ülke geçişli çevreye duyarlı Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı projesidir. Bu projede Novorossisk-Samsun arasında mekik hizmeti verecek sınırlı sayıda tanker ile Karadeniz'e çıkacak toplam tanker sayısında da önemli azalış olacaktır.

Samsun-Ceyhan ham petrol boru hattı gerçekleştirildiğinde doğu-batı enerji koridorunun yanı sıra kuzey-güney enerji koridorunun gerçekleştirilmesi yönündeki çalışmalarımız da amacına ulaşmış ve bunun sonucu olarak Ceyhan'ın bir dünya enerji merkezi haline dönüşmesi gerçekleşmiş olacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ülkemizin enerji politikası; giderek artmakta olan enerji talebinin karşılanması ile bundan kaynaklanan çevresel etkiler arasındaki dengenin sağlanması esasını da içermektedir. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine katılmamızın uygun bulunduğu dair 4990 sayılı Kanun, TBMM Genel Kurulunda 21 Ekim 2003 tarihinde kabul edilmiş olup, anılan Sözleşmeye taraf olmamıza ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı ise 18 Aralık 2003 tarih ve 25320 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ülkemiz 189. ülke olarak 24 Mayıs 2004 tarihinde Sözleşmeye resmen taraf olmuştur.

Enerji sektöründe çevresel boyutlara ilişkin uluslararası platformlarda pozisyonumuz, ülkemizin ekonomik gelişmişlik düzeyi, enerji sektörünün büyüme potansiyeli ve enerji arzındaki buna paralel ihtiyaçların “ortak fakat farklı sorumluluklar” ilkesi temelinde ele alınması yönündedir. Çalışmalarımız bu perspektifte devam etmektedir.

İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu'nun (İDKK) çalışma usul ve esasları çerçevesinde teşkil edilen Teknik Çalışma Komisyonu toplantısında, İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (İDÇS) kapsamında Ülkemizin izlediği tutum ve Kyoto Protokolüne ilişkin gelişmeler ele alınmış ve sekiz ayrı konuda çalışma grupları oluşturulmuştur. “Enerji Sektöründe Sera Gazı Azaltımı Çalışma Grubu” ve “Sanayi, Konut, Atık Yönetimi ve Hizmet Sektörlerinde Sera Gazı Azaltımı Çalışma Grubu” koordinatörlüğü görevi Bakanlığımız bünyesinde yürütülmüş olup, söz konusu çalışmalar tamamlanarak sonuçları Çevre ve Orman Bakanlığına iletilmiştir.

Bu çerçevede, yenilenebilir enerji kaynakları, enerjinin etkin kullanımı, temiz kömür teknolojileri ve nükleer enerji, sektörel büyümenin sürdürülebilirliği bakımından öne çıkan seçeneklerdir. Bu yönde yasal altyapının güçlendirilmesine yönelik hazırlıklarımızda önemli aşamaya gelinmiştir.

Türkiye, Güneydoğu Avrupa'da elektrik ve doğal gaz sektörlerinde yatırım ortamının iyileştirilmesini ve ortak kurallar ekseninde işleyecek AB ile uyumlu piyasaların oluşturulmasını hedefleyen sürece büyük destek vermiş ve çalışmalarda aktif rol oynamıştır. Süreç, 2004 yılının ortalarında bölgesel bir piyasa oluşumu hedefinin çok daha ötesinde yasal yönden bağlayıcı bir Anlaşma yoluyla uluslar üstü bir topluluk kurulmasına yönelik bir statü kazanmıştır. Türkiye söz konusu Anlaşma taslağı üzerinde müzakere sürecine de aktif şekilde katılım sağlamış, çalışmalar Bakanlığımız ve Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda ilgili tüm Kurum ve Kuruluşlar ile eşgüdüm içerisinde yürütülmüştür.

Ülkemiz, AB üyesi olmayan Güneydoğu Avrupa Ülkeleri ile Avrupa Topluluğu'nun katılımlarıyla uluslar üstü nitelikte bir enerji topluluğunun oluşturulmasına yönelik Anlaşmanın bazı maddelerine ilişkin teknik ve ekonomik gerekçeli rezervlerine müzakere sürecinde çözüm bulunamamış olması nedeniyle 25 Ekim 2005 tarihinde Atina'da yapılan imza töreninde taraf olmamıştır. Ülkemizin Enerji Topluluğu Anlaşması kapsamındaki rezervleri, çevre kriterleri ve talebi karşılamak üzere gerekli yatırım ihtiyacının büyüklüğü başta olmak üzere ülkemize has özellikler ve jeostratejik konumunun anlaşmada dikkate alınması şeklindedir. Bu nedenle ülkemizin yerli kaynaklarına rezerv koyabilecek bir anlaşmayı imzalamadık. Ancak süreçte gözlemci statüsünde rol almaya devam ediyoruz.

Ülkemiz enerji alanında bölgesel ticaret ve işbirliğinin geliştirilmesi ve enerji sektörünün AB ile fiziksel entegrasyon hedefleri çerçevesinde söz konusu süreci önemsemektedir. AB'nin Ülkemizin Anlaşmaya taraf olması yönünde gayretleri mevcuttur. Rezervlerimize Ülkemizin

ağırlıklı rolüne uygun çözümler bulunduğu noktada Anlaşmaya taraf olma hususu Ülkemizce yeniden değerlendirebilecektir.

Ayrıca Hazar Bölgesi ve Orta Doğu'nun zengin hidrokarbon kaynaklarının komşuluğunda bulunan ülkemiz, Karadeniz Bölgesi enerji sektörü için de stratejik öneme sahiptir. Bu çerçevede Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) kapsamında enerji ile ilgili çalışmalara Bakanlığımızca aktif katılım sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Madencilik Sektörünün Geliştirilmesine Yönelik Düzenlemeler Sonucu Üretim ve İhracat Artışları Sağlandı

Ülkemiz, üzerinde bulunduğu jeolojik yapının bir sonucu olarak dünyada kendi hammadde ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılayabilen, gerek maden çeşitliliği ve gerekse maden üretimi açısından dünyada önemli bir yere sahiptir.

Bor madeni, endüstriyel hammaddeler, mermer gibi bazı madenlerde dünya ölçeğinde rezerve sahip olmamızın yanı sıra diğer madenler bakımından da ülkemiz sanayi sektörü için gerekli hammaddeleri karşılayabilecek büyüklükte rezervlere sahip nadir ülkelerden biri konumundadır. Bu nedenle hammaddenin değerlendirileceği cevher zenginleştirme ve nihai ürünlere yönelik tesislerimizin sayısının artırılmasına önem veriyoruz. Bu şekilde hem ihracat gelirimizin artırılması, hem de dışarıdan ithal edilen zenginleştirilmiş ürünlere aktarılacak dövizin ülkemizde kalması sağlanacaktır.

Madencilik faaliyetlerine ivme kazandırmak, elde edilen katma değeri artırmak ve sektörde karşılaşılan sorunları gidermek amacıyla, uzun bir çalışmanın ürünü olarak hazırlanan "3213 Sayılı Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapan 5177 Sayılı Kanun" 5 Haziran 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. "Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği" ve "Maden Kanununun 1(a) Grubu Madenler Uygulama Yönetmeliği" 03 Şubat 2005 tarihli Resmi Gazete'de ve İzne Tabi Alanlarda Madencilik Faaliyetlerinde Uygulanacak Esasları Belirleyen "Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği" ise 21 Haziran 2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yapılan bu yasal düzenlemeler ile;

- Madencilik sektörü tek bir yasal çatı altında toplanarak sektörün arzuladığı tek mevzuat gerçekleştirilmiştir.
- Yatırımcıya daha fazla ruhsat güvencesi getirilmiştir.

- Madencilik faaliyetlerinin tabi olduğu izinlerin alınması basitleştirilmiş, bürokratik işlemler azaltılmış ve yasaklar yerine izin işlemlerinin belirli kurallar dahilinde ve Bakanlığımız koordinatörlüğünde alınması esası getirilmiştir.

Yeni düzenleme ile madencilik faaliyetleri için ÇED izinlerinin alınması işlemleri bir disiplin altına alınmış, süre kısaltılmış, bu konuda karşılaşılan güçlükler ortadan kaldırılmış ve sektör yatırımcılar için daha cazip bir hale getirilmiştir.

Madencilik faaliyetleri için alınması gereken izinler ile ilgili karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla da 18 Temmuz 2006 Tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile yeni düzenleme yapılmıştır.

Gerek 5177 sayılı Kanun ve gerekse yönetmelikler ile hem bölgesel kalkınma hem de ülke ekonomisine önemli katkı sağlanması hedeflenmiştir. 2006 yılı içerisinde 24.831 adet sahanın ihale işlemleri başlatılmış, 08.12.2006 tarihi itibarı ile 23.707 adet sahanın ihalesi sonuçlandırılmış ve 20.991.286,46 YTL ihale geliri elde edilmiştir. İhale işlemleri devam etmektedir.

Bakanlık olarak sahaların ihale edilmesinde, ihale gelirlerinden ziyade öncelikle atıl durumdaki sahaların işletmeye açılarak ekonomiye kazandırılması amaçlanmıştır. Böylece yeni istihdam yaratılarak ülke ekonomisine ek katma değer sağlanacaktır.

Yeni Maden Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra sektörde yeni bir hareketlenme başlamış, önceki yıllara göre hem ruhsat müracaatlarında, hem de üretim – satış ve GSMH içindeki sektörün payında önemli miktarda artış olmuştur.

1994-2004 yılları arasında ortalama 5.528 adet maden ruhsatı müracaatı yapılırken, 2005 yılında 15.149 adet maden ruhsatı müracaatı yapılmış olup, 2006 yılında ise (08.12.2006 tarihi itibarı ile) 17.102 adede ulaşmıştır. 2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız, artarak devam etmiş ve 2004 yılında 1,2 milyar dolara, 2005 yılında da yine bir önceki yıla göre %26,3 artışla 1,5 milyar dolara yükselmiştir. Bu değer içindeki en fazla ihraç edilen maden ürün grupları arasında Doğaltaşlar 805,6 milyon dolar ve %53 payla ilk sırada yer almıştır. Bu ürün grubunu 379,9 milyon dolar ve %25 payla Endüstriyel Hammaddeler, 278,7 milyon dolar ve %18 payla Metalik Cevherler takip etmektedir.

2006 yılı maden ihracatımız ise 7 Aralık 2006 tarihi itibarı ile bir önceki yılın aynı dönemine göre %36,4 oranında artarak toplam 1,9 milyar dolara ulaşmıştır. 2006 yılı sonunda toplam maden ihracatının 2 milyar doları geçmesi beklenmektedir.

Madencilikte ülke olarak ana hedefimiz; ülkemizi hammadde üretilip satan bir kaynak ülke olmaktan çıkarıp, sanayii ile entegre olmuş, dünya pazarlarında katma değeri yüksek, uç ürünlerde söz sahibi bir ülke konumuna getirmektir.

Ayrıca, madencilikle ilgili görevlerin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi, sektörün sorunlarını belirleyerek çözümler üretilebilmesi, nihai ürünlere yönelik yatırımların özendirilmesi, ileriye dönük plan ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla üniversiteler, meslek odaları, sektörde faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile Bakanlığımız temsilcilerinden oluşan "Madencilik Planlama ve Strateji Belirleme Kurulu", 24 Mart 2005 tarihinde ilk toplantısını yapmıştır. Toplantıda sektörün içinde bulunduğu olumsuzluklar tespit edilmiş, alınması gerekli tedbirlerle ilgili çalışma grupları oluşturulmuş ve çalışmalar devam etmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bakanlık Bağlı ve İlgili Kuruluşların Faaliyetleri

1. Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü (EÜAŞ):

Bakanlığımızla ilgili kuruluşlardan Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü (EÜAŞ) 2006 Kasım sonu itibariyle 23.714 MW olan kurulu gücü ile Türkiye kurulu gücünün %58,7'ünü ve Türkiye elektrik enerjisi üretiminin %48'ini karşılamaktadır. 2006 yılı sonu itibari ile kuruluşun elektrik enerjisi üretiminin bağlı ortaklıkları ile birlikte 80.1 milyar kWh'a ulaşması beklenmektedir.

Bunun yanı sıra yatırım programındaki projelerden, yaklaşık proje tutarı 2 Milyar ABD Doları olan 4 x 360 MW'lık Afşin Elbistan-B Termik Santralında tesis faaliyetleri 2006 yılında tamamlanmıştır. Santralin 4 ünitesi de devrede olup geçici kabul çalışmaları 13 Kasım 2006 tarihi itibarı ile tamamlanmış ve ticari işletmeye geçilmiştir. Santralda 547 personel istihdam edilmiştir.

2 x 160 MW'lık 18 Mart Çan Termik Santralında tesis faaliyetleri 2006 Temmuz ayı itibarı ile tamamlanmıştır. Santralin 2 ünitesi de devrede olup, geçici kabul çalışmaları tamamlanmış ve

15.07.2006 tarihinde ticari işletmeye geçilmiştir. Yaklaşık proje tutarı 510 Milyon ABD Doları olan Santralda 250 personel istihdam edilmiştir.

Yatağan Termik Santralı Baca Gazı Kükürt Arıtma Tesisi ünitelerinin deneme işletmeleri tamamlanarak ünitelerin geçici kabul çalışmalarına başlanmış; ancak firma, geçici kabul çalışmalarına katılmamış ve tahkime gittiğini bildirmiştir. Tahkim süreci devam etmektedir. Yapılan görüşmeler sonucu firma ile protokol imzalanmış ve firma 19.10.2005 tarihinde şantiyede çalışmalara başlamıştır. Birinci ünitenin baca gazı tesisi, 15.11.2006 tarihinde gaz alımı yapılarak işletmeye alınmıştır. Diğer iki üniteye ait baca gazı tesisleri ise, 2007 yılının ilk yarısında tamamlanacak ve işletmeye alınacaktır.

Kemerköy Termik Santralı Baca Gazı Kükürt Arıtma Tesisi halen işletmede olup, kesin kabul çalışmaları 26 Ocak 2006 tarihinde tamamlanmıştır.

Yeniköy Termik Santralı Baca Gazı Kükürt Arıtma Tesisinde her iki ünitenin montajı tamamlanmış, ünitelere gaz alımının yapılarak işletmeye alma çalışmalarına başlanması gerekirken firma tahkime gittiğini bildirmiştir. Tahkim süreci devam etmekte olup, firmanın tekrar işe başlaması için görüşmeler yapılmaktadır.

Soma ve Seyitömer Santrallarının Elektrofiltre Tesislerinin rehabilitasyonu işinde montaj çalışmaları devam etmekte olup , 2007 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

Seyitömer Termik Santralı için kül depolama barajı yapım işinin % 88'i gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Söz konusu iş, 2007 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

Çatalağzı Termik Santralında Kül ve curufun uzaklaştırılması ve depolanması işi 2002 yılında ihale edilmiş olup, işin % 67'i gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Kül ve cürufun uzaklaştırılması ve depolanması çalışmaları 2007 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

Soma Ayıtlı Kül Barajı Rehabilitasyonu işinin 11.05.2006 tarihinde ihalesi yapılmış ve 21.07.2006 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Soma Ayıtlı Kül Barajı Rehabilitasyonu inşaatına başlanmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

Çöllolar Kömür Sahası İşletme Projesi İhalesine, Afşin-Elbistan B Termik Santralının ihtiyacı olan 18 milyon ton kömürü hizmet alımı yolu ile temin etmek üzere çıkmıştır. İhale ilanı 31 Temmuz 2006'da KİK bülteninde yayınlanmıştır. Süreç devam etmekte olup, proje süresi, 3 yılı yatırım ve ilk işletme dönemi, 25 yılı ise işletme dönemi olmak üzere toplam 28 yıldır.

Ayrıca, Afşin-Elbistan kömür havzasındaki "C" ve "D" kömür sahasından, termik santral kurmak ve işletmek üzere belli bir süre ile Rödivans karşılığı kömür üretim hakkı verilmesi işi için

ihaleye çıkmıştır. İhale ilanları Ağustos 2006'da Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu projenin tamamlanması ile her birinin kurulu gücü en az 1200 MW olan 2 Termik Santral Ülkemize kazandırılmış olacaktır. İşin süresi 30 yıldır.

Çöllolar Kömür Sahasının işletilmesi ile C ve D Kömür Sahalarının santral kurmak üzere özel sektöre açılması işleri için bölgede yaklaşık 5 milyar ABD Doları tutarında bir yatırım yapılacaktır. Çöllolar, C ve D Sahalarının yapım aşamasında yaklaşık 15.000 kişi çalışacaktır. Bu üç projenin tamamlanmasını müteakip 8.500 kişinin istihdam edilmesi beklenmektedir.

EÜAŞ ile Dünya Bankası arasında Hazine Müsteşarlığı Garantörlüğü'nde "Elektrik Üretimine Rehabilitasyonu ve Yeniden Yapılandırma Projesi" için 280 milyon EURO'luk kredi anlaşması 12.09.2006 tarihinde imzalanmıştır. Bu bağlamda 1355 MW kurulu gücündeki Afşin Elbistan-A Termik Santralının Rehabilitasyonu için ihaleye çıkmış ve teknik teklifler 21 Kasım 2006 tarihinde alınmış olup, tekliflerin değerlendirme süreci devam etmektedir..

2. Türkiye Elektrik İletim A.Ş Genel Müdürlüğü (TEİAŞ):

TEİAŞ Genel Müdürlüğü esas itibariyle ulusal elektrik sisteminin işletilmesi ve buna yönelik idame-yenileme ve yeni yatırımları gerçekleştirmektedir.

Türkiye Elektrik İletim A.Ş Genel Müdürlüğü (TEİAŞ), 2006 yılında Eylül ayı itibariyle 10 adet enerji iletim hattı ile 5 adet trafo merkezi tesisi tamamlanmıştır. Toplam 12 adet enerji iletim hattı tesisi ile 14 adet trafo merkezi tesisine devam edilmektedir.

TEİAŞ'ın 2006 yılı yatırım programı tasarısında ise İletim Tesisleri Grubunda 64 adet 380 kV, 258 adet 154 kV olmak üzere toplam 319 adet ve diğer projelerle birlikte toplam 373 adet proje yer almaktadır.

Önümüzdeki üç yıllık Orta Vadeli Programda 1.459 km 380 kV'luk enerji iletim hattı ile 849 km 154 kV'luk enerji iletim hattı tesisi öngörülmektedir. Ayrıca, 7.800 MVA'lık 380 kV'luk trafo merkezi ile 4.825 MVA'lık 154 kV'luk trafo merkezi yatırımlarının yapılması planlanmaktadır. Planlanan iletim tesisleri ile; iletim sistemi işletme performansının yükseltilmesi, enterkonnekte sistemde üretim ve tüketim bölgeleri arasında iletim kapasitelerinin artırılması, uluslar arası enterkonneksiyonlarımızdaki transfer kapasite limitlerinin artırılması amaçlanmıştır. TEİAŞ, büyük şehirlerimizin meskun mahalleleri içerisinde kalmış, ekonomik ömürlerini doldurmuş, işletme problemleri yaşanan, varlığı çevre açısından risk oluşturan enerji iletim hatlarının yer altına alınması projelerini başlatmış bulunmaktadır.

3. Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ):

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesinde, genel enerji ve ekonomi politikasına uygun olarak elektrik ticaret ve taahhüt faaliyetlerinde bulunmak üzere Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) kurulmuştur.

2005 yılı içerisinde, yaklaşık 128,89 milyar kWh elektrik enerjisi, yaklaşık 10 milyar YTL (KDV hariç) ödeyerek satın alınmış ve 125,4 milyar kWh enerji de, 10.07 milyar YTL (KDV'siz) bedelle satılmıştır.

2006 yılı içerisinde ise, yaklaşık 134,6 milyar kWh elektrik enerjisi satın alınması ve yaklaşık 130,2 milyar kWh elektrik enerjisinin de satılması planlanmıştır. Ancak, 01 Ağustos 2006 tarihi itibarıyla Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinin Nakdi Uygulamasına başlanmış olması ve EÜAŞ Portföy Grupları tarafından üretilecek enerjinin doğrudan Dağıtım Şirketlerine satışına ilişkin imzalanan Geçiş Dönemi Sözleşmelerinin 01.09.2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi nedenleriyle, 2006 yılında alınıp, satılacak enerji miktarlarında düşüş olmuştur. Bu çerçevede, 2006 yılında satın alınacak enerji miktarının (10 aylık fiili, 2 aylık tahmini değerlere göre) 120,86 Milyar kWh, satılacak enerji miktarının da 117,45 Milyar kWh civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bilindiği üzere, Bulgaristan'dan elektrik enerjisi ithalatı, Bulgaristan tarafının anlaşma kapsamında imzalanan Protokollerden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle 21 Nisan 2003 tarihi itibarıyla durdurulmuştu. Ancak, Bulgaristan'ın söz konusu yükümlülüklerini yerine getirme konusunda bazı gelişmeler yaşanmakta olup, görüşmelerimiz sürdürülmektedir.

Nahçıvan'a 1991 yılı Aralık ayından 2006 yılı Kasım ayı sonuna kadar toplam 5.1 Milyar kWh enerji verilmiş olup, söz konusu enerjinin 2007 yılı başından itibaren geri alınmasına başlanması hususundaki görüşmeler ve yazışmalar devam etmektedir.

Türkmenistan'dan 2005 yılında 534,5 milyon kWh enerji ithal edilmiş olup, 2006 yılında bu miktarın 537 milyon kWh civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Ayrıca, Bakanlığımızla Türkmenistan Enerji Bakanlığı arasında 26.05.2006 tarihinde imzalanan Protokol ile Sözleşme süresinin 2010 yılına kadar uzatılması konusunda mutabakat sağlanmıştır. Böylece, Ülkemizin doğusunda iletim kısıtı nedeniyle yaşanan gerilim düşümleri asgariye indirilmiş olup, kısa dönemde bu bölgelerimizde yapılacak yatırımlarla sorunlar tamamen ortadan kaldırılacaktır.

Gürcistan-Acara Özerk Cumhuriyeti ile imzalanan Mübadele Anlaşması kapsamında, Acara Özerk Cumhuriyeti'nden 2005 ve 2006 yıllarında toplam 141,64 Milyon kWh elektrik enerjisi

alınmış ve buna karşılık 2005 ve 2006 yıllarında Türkiye'den Acara'ya yaklaşık 84,3 Milyon kWh enerji iade edilmiştir. Gürcistan-Acara Özerk Cumhuriyeti'nden gelen talep ve Bakanlığımız ile ilgili Kuruluşlarınca yapılan değerlendirme neticesinde, söz konusu mübadele işlemine 2 yıl daha devam edilmesi konusunda 26.09.2006 tarihinde Protokol imzalanmıştır.

Diğer taraftan, güney komşumuz Suriye'nin kuzeyinde meydana gelen enerji darboğazına çözüm arayışları kapsamında ülkemize yaptığı müracaat üzerine, Bakanlığımız ve ilgili Kuruluşlar tarafından gerekli değerlendirmeler yapılmış ve iyi komşuluk ilişkileri de gözetilerek, 2006 yılı Ekim ayından itibaren, anılan ülkeye yılda ortalama 1.4 Milyar kWh elektrik enerjisi ihraç etmek üzere 03.10.2006 tarihinde sözleşme imzalanmış olup, enerji ihracatına 08.11.2006 tarihinde başlanmış ve 2006 Kasım döneminde 61,7 Milyon kWh elektrik enerjisi satışı gerçekleştirilmiştir..

4. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğü (TEDAŞ):

Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğü (TEDAŞ), Bakanlığımızın ilgili kuruluşu iken, 2 Nisan 2004 tarihli ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurul Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır.

TEDAŞ, elektrik enerjisini, yerleşim yerleri yakınında kurulu indirici trafo merkezlerinden temin ederek büyük kent merkezlerinden en küçük yerleşim birimlerine iletmekte, sanayiden meskene kadar uzanan 28 milyon abone ile tüm ülke halkını kapsayan bir tüketici topluluğuna hizmet vermektedir .

Ancak, yıllar önce kurulan dağıtım sistemimizin, özellikle büyük şehirlerdeki elektrik şebekelerimizin, artan tüketime ve gelişen teknolojiye paralel olarak yeterli ve kaliteli elektrik arzını sağlayacak duruma getirilmesi amacıyla her yıl yatırım programları kapsamında yeni yatırımlar yapılmaktadır.

2006 yılı itibariyle %17.4 olması beklenen kayıp-kaçak oranlarının yapılacak özelleştirmeler neticesinde 2011 yılında %11.5'e düşürülmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

5. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ):

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) ülkemizde su kaynaklarının geliştirilmesi ile ilgili faaliyetlerden sorumlu en etkin kuruluştur.

Türkiye'nin 78 milyon hektar olan yüzölçümünün yaklaşık olarak üçte birini teşkil eden 28 milyon hektarlık kısmını ekilebilir tarım arazileri teşkil etmekte ve bunun da 25,8 milyon hektarlık kısmı sulanabilir arazilerden oluşmaktadır. Ancak, yapılan etütler sonucunda bugünkü şartlarda ekonomik olarak sulanabilir arazi miktarı 8,5 milyon hektar olarak belirlenmiştir.

DSİ tarafından Ülkemizde, sulama, içme-kullanma ve endüstri suyu temini, hidroelektrik enerji üretimi ve taşkın koruma maksadıyla 730 adet baraj ve çok sayıda göletin (alçak baraj) fizibilite raporları yapılmıştır. 2006 yılı başı itibariyle Büyüksu İşleri Programında 223 adet (Diğer Kuruluşlar dahil) ve Küçüksu İşleri Programında 411 adet olmak üzere toplam 634 adet su depolama tesisi (baraj) inşa edilerek işletmeye açılmıştır. Büyük su İşlerinden 76 adet, küçük su İşlerinden 104 adet olmak üzere toplam 180 adet barajın inşaatına devam edilmektedir.

Ülkemizde, toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesinden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının 2006 yılı başı itibariyle geliştirdikleri projeler sonucu çeşitli maksatlara yönelik su tüketimi 40 milyar m³' e ulaşmıştır. Bu suyun 30 milyar m³' ü (% 74) sulama, 6 milyar m³' ü (%15) içme-kullanma suyu, 4 milyar m³' ü (%11) ise endüstri suyu ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmaktadır.

Türkiye'de 2006 yılı itibariyle sulamaya açılan araziler toplamı brüt 5 milyon hektara ulaşmış olup, bu alan ekonomik olarak sulanabilir araziler toplamının %58'ine tekabül etmektedir.

Sulanmakta olan alanın brüt 2,950 milyon hektarı DSİ tarafından inşa edilerek işletmeye açılmış bulunmaktadır. 2006 yılı sonu itibariyle DSİ tarafından inşaatı sürdürülmekte olan sulama alanlarının toplamı ise 346 bin hektardır. DSİ tarafından inşa edilerek işletmeye açılan 2,950 milyon hektar alanın 2,8 milyon hektarı sulama birlikleri, sulama kooperatifleri ve diğer kuruluşlarca; 156 bin hektarı ise DSİ tarafından işletilmektedir.

2006 yılı sonu itibariyle işletmeye açılan 137 adet HES projesinin toplam kurulu gücü 12.896 MW olup, elektrik üretim kapasitesi yılda ortalama 46.315 GWh'tir. Bu toplam hidroelektrik potansiyelin ancak %36'sıdır. Halen 3096 Sayılı kanun kapsamında gerçekleştirilecek projeler de dahil olmak üzere 39 adet HES projesinin inşaatı devam etmektedir.

Şanlıurfa HES'in 2006 yılında tamamlanması ile halen DSİ yatırım programında olup, inşaatı devam eden 22 adet enerji projesinin toplam kurulu gücü 2.597 MW, yıllık enerji üretim kapasitesi ise 8,5 milyar kWh'dir. Şanlıurfa HES 2006 yılı içinde işletmeye açılmıştır. Borçka,

Alpaslan I, Obruk, Torul Barajı ve HES'lerin 2007 yılında tamamlanarak işletmeye alınması hedeflenmektedir.

Bunların dışında 2007 yılında dört yeni büyük projeyi başlatıyoruz. Bu önemli projeler; Yusufeli Barajı ve HES, Ilısu Barajı ve HES, Boyabat Barajı ve HES, Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel HES projeleridir. Böylece 2007 yılı yatırım programında yer alacak bu 26 projenin toplam kurulu gücü 4.875 MW, üreteceği enerji 15,6 milyar kWh olacaktır.

2011-2015 yılları arasında devreye girecek yeni hidrolik enerji projelerini peyderpey başlatmaya kararlıyız. Orta ve uzun vadede enerji talep projeksiyonlarının gösterdiği enerji ihtiyacını karşılamak için yaptığımız üretim planlaması çalışmasına göre 2011-2015 arasında toplam 6.800 MW'lık yeni hidrolik enerji tesisini işletmeye almayı planlıyoruz. Durdurulmuş hidrolik enerji projelerini peyderpey tekrar canlandırarak, hidrolik enerji potansiyelimizin ekonomik ve teknik olarak yapılabilir olanlarının tamamını 2023 yılına kadar geliştirip, devreye almak istiyoruz. Bu amaçla yürürlüğe giren Elektrik Piyasası Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan yönetmelik çerçevesinde HES projelerine başvurular yapılmaktadır. Ayrıca, DSİ'nin ilana çıktığı ve özel teşebbüs tarafından DSİ'den su kullanma hakkı ve EPDK'dan üretim lisansı olarak yapılmakta olan projelerini Yenilenebilir Enerji Kanunu ile teşvik edip, gerçekleştirilmesini hızlandırdık. Enerji üretiminde özel teşebbüsün rolünü artırmaya çalışıyoruz. Baraj inşaatları tamamlama aşamasında olan; Uluabat Kuvvet Tüneli HES Projesi su kullanım anlaşması çerçevesinde özel sektöre açılmış olup, Dim HES, Köprübaşı HES, Uzunçayır HES, Cindere HES ve Kumköy HES ile YİD kapsamından çıkarılan Aslancık HES ve Hükümetler arası ikili işbirliği kapsamından çıkarılan Dereköy, Laleli, Çetin ve Taşoba HES projeleri özel sektör başvurusuna açılarak 4-5 yıl gibi kısa sürede işletmeye alınacaktır. Ayrıca, toplam 12.685 MW kurulu gücünde 780 adet HES'in üretim lisansı alınarak yapılması için özel teşebbüs tarafından başvuruda bulunmuş, bunların 1.500 MW kurulu güçteki 72 adedine üretim lisansı verilmiştir. Çoklu başvurulardan EPDK'da teklif toplantısı düzenlenmemiş olup, DSİ'ye iade edilen 44 adet HES projesinde firma seçim işlemi için Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı Toplantıları devam etmektedir. 2011-2015 arasında hedeflediğimiz 6.800 MW'lık hidrolik enerjiyi devreye aldığımızda devam eden (yeni başlayanlar hariç) 2.650 MW ile birlikte 9.450 MW'lık hidrolik enerji tesisi devreye girmiş olacaktır. Bu güne kadar başvuruda bulunan 12.685 MW'lık HES'lerin üçte biri de özel teşebbüs tarafından 10 yıl içerisinde gerçekleştirildiği takdirde, 2015 yılından önce 13.500 MW devreye alınmış olacaktır. Böylece DSİ'nin 50 yılda gerçekleştirdiği kadar hidrolik enerji projesini önümüzdeki 10 yıl içerisinde geliştirmiş olacağız.

DSİ Genel Müdürlüğü şehirlerin uzun dönemli içme-kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirerek yılda toplam 2,7 milyar m³ su sağlamıştır. Halen 18 şehrin içme-kullanma ve sanayi suyu projesi yatırım programında yer almakta olup, inşaatı devam eden, planlama ve kesin proje aşamasında olan projeler tamamlandığında yılda toplam

2,7 milyar m³ ilave su temin edilmiş olacaktır. Böylece işletmede olanlar ile birlikte temin edilen içme-kullanma suyu miktarı 5,4 milyar m³'e ulaşacaktır.

2006 yılında tarım sektöründe yer alan Şanlıurfa-Yaylak sulaması, Şanlıurfa Taşkın, Bitlis-Ahlat (Ovakışla sulaması), Isparta-Gelendost II.merhale, Gümüşhane-Koruluk Barajı ve sulaması, Rize-Fırtına vadisi ıslahı, Balıkesir-Çaygören II.merhale, hizmetler sektöründen Erzurum içmesuyu, Sivas içmesuyu, Gaziantep acil içmesuyu, Karabük içmesuyu projeleri olmak üzere toplam 11 adet projenin tamamlanması planlanmıştır. Ayrıca; İzmir-Yortanlı, Eskişehir-Aşağı Kuzfındık, Konya- Derebucak, Sinop-Efelek, Kayseri-Sarıoğlan, Kastamonu-Karadere, Artvin-Borçka ve Bursa-Nilüfer barajlarının yılsonuna kadar bitirilmesi hedeflenmiştir.

2006 yılı sonunda 89.736 hektar sulama alanı (Yeraltısuyu sulamaları dahil) işletmeye açılacaktır. Yeraltısuyu sulamaları kapsamında 2006 yılı sonunda 300 adet işletme sondaj kuyusu açılması, 350 adet kuyunun elektrifikasyon tesisinin tamamlanması, 460 adet kuyuya motopomp temin ve monte edilmesi suretiyle 18.000 hektar alan sulamaya açılacaktır.

2006 yılında içmesuyu projeleri kapsamında; Siirt içmesuyu isale hattı 1.kısım ve Sivas içmesuyu arıtma tesisleri tamamlanacaktır.

2007 yılı yatırım programında yer alan 206 Büyük Su İşleri projelerine ilave olarak Orta Vadeli Mali Plan (2007-2009) çerçevesinde tarım sektöründen Edirne-Meriç Çakmak, Yozgat-Musabeyli, Gümüşhane-Yukarı Kelkit (Sadak Barajı ve sulaması), hizmetler sektöründen Musabeyli (Yozgat İçmesuyu) ve Adıyaman İçmesuyu I. Merhale projelerinin 2007 yılı programına teklif edilmesi ile toplam proje sayısı 211'e ulaşacaktır.

2007 yılı yatırım programında bulunan Büyük Su İşleri projelerinin toplam sulama alanı 2,6 milyon hektar olup, bu miktar alanın 2006 yılı sonuna kadar geçmiş yıllarda tamamlananlar da dahil 778 bin hektarı işletmeye açılmıştır. Halen 346 bin hektar alanda sulama şebekesi inşaatı devam etmekte, 1,3 milyon hektarlık alanda ise depolama tesisi işletmede veya inşa halinde veya ana kanalı devam etmekte olup, 189 bin hektarlık alanda inşaatı hiç başlanmamıştır.

2007 yılında yeterli finansman temin edildiği takdirde Borçka, Alpaslan I, Obruk, Torul Barajı ve HES'lerinde 763 megawatt kurulu gücündeki santraller vasıtasıyla yılda 2.322 milyon kilowattsaat enerji üretilmesi ve 18 adet barajın bitirilmesi planlanmıştır.

2007 yılında yeraltısuyu sulamaları projesi ile 200 adet işletme kuyusunun açılması, 400 adet kuyunun elektrifikasyon tesisinin inşaatı, 400 adet yenileme, 450 adet yeni olmak üzere 850 adet motopomp temini ve montajı ile 17.000 hektar alanın sulamaya açılması planlanmıştır.

2007 yılında Büyük ve Küçük Su İşleri projelerinden 92.000 hektar (17 bin hektar Yeraltısuyu sulamaları dahil) sahanın sulamaya açılması hedeflenmiştir.

2007 yılında hizmetler sektörü kapsamında Çorum içmesuyu arıtma tesisi, Mardin-Kızıltepe İçme suyu tesisleri ve İsale hattı I.kısım, Kilis içmesuyu arıtma tesisleri bitirilecektir.

Hükümetler arası ikili işbirliği çerçevesinde kredili olarak ele alınan Şanlıurfa-Yaylak ovası sulaması ile Bozova pompaj sulaması 1.kısım inşaatları 2006 yılında bitirilmiştir. Ayrıca Türkiye-Hollanda protokolunda yer alan Kralkızı-Dicle P3 pompaj sulaması 1. ve 2. kısım uygulama projesinin müzakereleri sürdürülmektedir. Suruç Ovası Pompaj Sulaması projesi Türkiye-ABD ikili işbirliği kapsamında, Türk ve ABD firmalarının oluşturduğu konsorsiyumlar arasında rekabete dayalı ihale yöntemi ile yaptırılacaktır. Suruç Ovası pompaj sulamasının uygulama projelerinin yapımı için 2005 yılında Türk-ABD firmalarının oluşturduğu konsorsiyumlar arasında kredili ihaleye çıkmış, ancak konsorsiyumların teklif vermemesinden dolayı ihale iptal edilmiştir. Bu sebeple uygulama projesi yapımı ile ilgili alınan Bakanlar Kurulu Kararı iptal edilmiş ve 2006 yılında 4734 sayılı Devlet İhale Kanunu Usul ve Esaslarına göre Bütçe imkanları ile yeniden ihale edilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

6. Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE):

Ülkemizin hidrolik, rüzgar, jeotermal, güneş, biyokütle ve diğer yenilenebilir enerji kaynakları öncelikli olmak üzere tüm enerji kaynaklarının değerlendirilmesine ve enerjinin etkin ve verimli tüketilmesine yönelik olarak, ölçümlerin yapılması, fizibilite ve örnek uygulama projelerinin hazırlanması, tanıtım amaçlı pilot sistemlerin geliştirilmesi, etüt, eğitim ve bilinçlendirme hizmetlerinin yürütülmesi Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE) tarafından gerçekleştirilmektedir.

Genel Müdürlükçe 2006 yılında 24 adet proje tamamlanarak toplam 1.057 milyon KWh'lik ilave hidroelektrik potansiyel belirlenmiştir. 2007 yılında da Gediz Havzası Master Plan çalışması, Ketir Regülatörü ve HES, Asarcık Regülatörü ve HES Fizibilite çalışmaları ve ilave HES çalışması yapılacak havzalardan yaklaşık 500 milyon KWh'lik ilave potansiyelin ortaya çıkartılması beklenmektedir. Ayrıca hidrolik enerjinin puant saatlere odaklanabilmesi ve rüzgar enerjisinden daha fazla yararlanılabilmesi için 2006 yılında başlatılan pompajlı HES etütleri sürdürülecektir.

Tüm Türkiye'yi kapsayacak olan "Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası (REPA)" ile ilgili çalışmalar, Coğrafik Bilgi Sistemlerinden (GIS) ve uydu görüntülerinden de yararlanarak tamamlanmıştır. Rüzgar yatırımcıları ve enerji planlamacıları ihtiyaç duydukları bilgiyi bu ortamdan temin edebileceklerdir. Rüzgar enerjisinden daha çok yararlanmayı sağlayacak teknik, ekonomik ve piyasa mekanizmalarına ilişkin çözümlerin yer alacağı "Rüzgar Enerjisi Strateji Planı" tüm paydaşların katılımı ile 2006 yılında başlatılmış olup, 2007 yılının ilk çeyreğinde yayınlanacaktır. Ayrıca küçük ölçekli rüzgar potansiyellerimizin değerlendirilmesi amacıyla rüzgar yatırımcılarına ölçüm ve fizibilite desteği sağlanmasına devam edilecektir. Ülkemizde rüzgar endüstrisinin gelişimine katkıda bulunabilecek Türk tipi bir rüzgar türbininin geliştirilmesini hedefleyen AR-GE projesinin özel sektör işbirliği ve TÜBİTAK desteği ile başlatılması hedeflenmiştir.

TÜBİTAK desteğinde, ODTÜ ve Türk Traktör Fabrikaları işbirliğinde 2006 yılında başlatılan ve 2 yıl sürecek olan Biyodizel Projesinde, Türkiye'nin tarım desenine uygun bitkilerin kullanılmasına, ürün kalitesinin artırılmasına ve üretim maliyetlerinin düşürülmesine yönelik yöntem ve teknikler geliştirilecektir. Diğer taraftan, bitkisel atıklarımızın değerlendirilmesi kapsamında, TÜBİTAK – MAM işbirliği ile başlatılan projede, gazlaştırılarak sıvılaştırma veya doğrudan sıvılaştırma yöntemleri ile akaryakıt elde edilmesi amaçlanmıştır.

Termik santrallerin atık ısısından yararlanılması, yakıt pilli mikro kojenerasyon ve akışkan yatak konularında, 2006 yılında TÜBİTAK desteğinde başlatılmış olan projeler 2008 – 2009 döneminde tamamlanacaktır. Ayrıca güneş enerjisinin soğutmada kullanımını sağlayacak parabolik oluk kollektörlü bir sistemin geliştirilmesine 2006 yılında başlanmış ve kollektörün pilot imalatı gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar, bütçe imkanları ölçüsünde veya TÜBİTAK desteğinde 2008 yılında sonuçlandırılacaktır.

2006 yılında kamu, özel ve sivil toplum kesimlerinin katılımı ile Enerji Verimliliği Kanun Tasarısı taslağı hazırlanmış ve yasalaşma sürecine alınmıştır. Sanayide, binalarda, ulaşımda ve enerji sektöründe, Türkiye pratiklerinde uygulanabilir yükümlülükler, destekler ve bilinçlendirme etkinlikleri getiren tasarı, gelişmiş ülkelerdeki uygulamalar ışığında hazırlanmış olup, AB'nin ilgili direktifleri ile uyum içerisindedir. Diğer taraftan, AB desteğinde 2005 yılında başlatılan "Eşleştirme" projesi 2007 yılında sonuçlandırılacaktır. Avrupa Birliğine üye ülkelerden Fransa ve Hollanda'nın ilgili kuruluşları ile yürütülen proje kapsamında, Avrupa Birliğinin enerji verimliliği politikalarına ve uygulamalarına uygun bir çerçevenin Türkiye'de oluşturulması amaçlanmaktadır. Proje, yasal ve kurumsal yapının kuvvetlendirilmesi, enerji tasarrufu potansiyelinin belirlenmesi gibi ana bileşenlerden oluşmaktadır.

Binalarda enerji tasarrufunun artırılması amacıyla, Alman Teknik İşbirliği Kurumu (GTZ) ile yapılan proje sonucunda yalıtım uygulaması yapan bina sayısında %15 artış gözlenmiştir. Bu projeden kazanılan tecrübeler kullanılarak daha etkili projeler diğer illerimizde de

gerçekleştirilecektir. İlk uygulamanın 2007 yılında Muğla'da başlatılması için belediye ve üniversite ile mutabakat sağlanmıştır.

Binalarda enerji verimliliği bilincinin geliştirilmesi ve enerji yöneticilerinin eğitilmesi amacıyla EİE bünyesinde örnek bir bina inşaa edilmiştir. Enerji Verimliliği Eğitim Tesisleri olarak kullanılan binada üst düzeyde ısı yalıtım teknikleri, güneş enerjisi, jeotermal (toprak kaynaklı ısı pompası) enerji sistemleri, fiber optik aydınlatma sistemi, ısıtma/soğutma amaçlı kompozit duvar gibi yeni teknolojilere yer verilmiştir. Binanın ısıtma ve soğutma ihtiyacının tamamı ile elektrik enerjisini ihtiyacının büyük bir kısmı bu sistemlerden sağlanmaktadır. Enerji Parkı bölgesinde, depreme dayanıklı ahşap konstrüksiyona sahip ikinci örnek binanın projesi hazırlanmış olup, inşaatı 2007 ilk yarısında tamamlanacaktır.

Binalarda enerji verimliliğinin artırılması konusunda kamuoyunun bilinçlendirilmesine yönelik olarak AB'ye sunulan proje teklifi kabul edilmiş olup, 2 yıl süreli proje çalışmalarına başlanacaktır. Proje kapsamında kamuoyunun bilinçlendirilmesine yönelik yürütülen çalışmaların yanında, eğitim modüllerinin geliştirilmesi ve uygulanması, belediyeler ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapılarak farklı hedef gruplar için eğitim programlarının planlanması ve uygulanması da bulunmaktadır.

'Türkiye Maden ve Jeotermal Kaynak Rezervlerinin Geliştirilmesi ve Yeni Sahaların Bulunması Projesi' kapsamında TKİ Güney Ege Linyitleri İşletmesi'nin (GELİ) Yatağan-Eskihisar Linyit Sahasında 8.982 metre, Milas-İkizköy-Karacahisar sahasında 5.733 metre ve Çanakkale-Çan Linyit sahasında 1.009 metre olmak üzere toplam 15.724 metre araştırma ve işletme sondajı açılmıştır. Yine bu proje kapsamında Ülkemizdeki elektrik üretimine uygun jeotermal sahalarda akışkanın kullanımına yönelik planlama ve fizibilite çalışmaları yapmayı planlayan Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİE), bu çalışmanın ilk örneğini Denizli-Kızıldere Jeotermal Sahasında gerçekleştirmiştir. ODTÜ ile birlikte yapılan 'Kavramsal Modelleme İle Rezervuar Değerlendirme Çalışması' sonuçlarına göre Kızıldere Jeotermal Sahasının Enerji Kapasitesinin %95 olasılıkla 60 MWe olduğu sonucuna varılmıştır. Jeotermal sahalardan elektrik üretimi amacıyla Japonya-JICA kuruluşu ile yapılması planlanan işbirliği hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Kütahya-Simav jeotermal sahasının elektrik üretiminde kullanılabilme imkânlarının araştırılması amacıyla yapılması planlanan fizibilite çalışmaları için EİE ile ilgili Belediye arasında yapılacak işbirliği hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca ısı pompalarının kullanılmakta olduğu alanlar ve uygulamaların yaygınlaştırılması ile ilgili çalışmalara devam edilmektedir.

7. Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş. Genel Müdürlüğü (TEMSAN):

Türkiye Elektromekanik Sanayi (TEMSAN) A.Ş. Genel Müdürlüğü, Diyarbakır Su Türbini ve Generatör Fabrikası ile Ankara Kesici - Ayırıcı Fabrikası'nda hidroelektrik santrallerin elektromekanik teçhizatının projelendirilmesi, imalatı, montajı ve devreye alınması hizmetlerinin anahtar teslimi esasına göre yürütülmesinin yanı sıra, TEDAŞ, EÜAŞ, TEİAŞ ve muhtelif özel firmalara çeşitli tip şalt malzemelerinin üretimi, santrallerin rehabilitasyonu, yan sanayi ve çimento sanayine de çeşitli çelik konstrüksiyon işleri yapılması faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca teknolojinin yeniden yapılandırılması için yabancı firmalarla işbirliği yapılmaktadır.

Bu kapsamda, yıllık elektrik enerjisi üretimi 488 Milyon kWh olan ALPASLAN I HES'e ait imalatların %95'i tamamlanmış olup, montaj çalışmaları devam etmektedir. Yıllık elektrik enerjisi üretimi 118 Milyon kWh olan ÇİNE HES'e ilişkin imalat çalışmaları ise devam etmektedir. Ayrıca, yıllık elektrik üretimleri toplamı 759 Milyon kWh olan ve elektromekanik teçhizatları TEMSAN tarafından imal edilerek devreye alınan KÜRTÜN, MERCAN ve BATMAN HES'lerin işletme ve bakım-onarım hizmetleri, bedeli mukabili, TEMSAN tarafından yürütülmektedir.

Öte yandan, EÜAŞ ile imzalanan sözleşme kapsamında başlanan GÖKÇEKAYA, DEMİRKÖPRÜ, BEYKÖY, MANAVGAT ve İKİZDERE HES'lerle ilgili rehabilitasyon çalışmalarının bir kısmı tamamlanmıştır. Ayrıca çimento fabrikalarından gelen iş teklifleri değerlendirilip, imatları yapılmaktadır.

KILAVUZLU HES'in imatlarına fabrikamızda devam edilmektedir. Montaj çalışmalarına Aralık 2006 itibari ile başlanması planlanmaktadır. MANYAS HES'in imatlarına da devam edilmekte olup, montaj çalışmalarına 2007 yılı içerisinde başlanılacaktır. 2007 yılı içerisinde TOPÇAM HES'in imatlarına başlanılacaktır. Öte yandan, VATECH, VOITH, ALSTOM gibi yurtdışı firmalarından çeşitli santral teçhizatı işleri alınarak, TEMSAN fabrikalarında imalata başlanmıştır.

Bunun yanı sıra, 380/154/34,5 kV'luk İTM 23'e ait 16 adet trafo merkezi ile Kazan ve Adapazarı trafo merkezleri tamamlanmıştır. Manisa trafo merkezinin imalat ve montaj çalışmaları devam etmektedir. Bursa Doğalgaz Çevrim Santrali'nin trafo merkezi ile ilgili işlere başlanılmıştır.

TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma Projelerini Destekleme kapsamında hidroelektrik santrallerin kontrol, kumanda, ölçme ve koruma sistemi tasarımı için yapılan çalışmaların neticesinde, hidroelektrik santrallerin kontrol, kumanda, ölçme ve koruma sistemi yurt içinde de yapılabilir hale gelecek ve yurt dışına döviz çıkışı önlenmiş olacaktır.

Boşa akan küçük su kaynaklarını değerlendirmek amacıyla, mikro ve mini türbin konusunda Ar-Ge çalışmalarına başlanmış ve 7 adet değişik tipte ve güçte türbinlerin tasarım ve imalatı

tamamlanmıştır. Önümüzdeki yıllarda sanayi-üniversite işbirliği içinde türbin tasarım ve imalatı konusundaki çalışmalar artırılarak devam edecektir.

8. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK):

Ülkemiz, nükleer enerji alanında çalışmalarını ilk başlatan ülkelerden biridir. 1955 yılında Cenevre Konferansını takiben ABD ile Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanılmasına Dair İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır. 1956 yılında Atom Enerjisi Komisyonu kurulmuş ve 1957 yılında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'na üye olunmuştur. Türkiye'de 50 yıldır sürdürülen çabalara rağmen çeşitli nedenlerden dolayı nükleer teknoloji alanında istenilen seviyeye gelinememiştir. Hızlı bir gelişme sürecinde bulunan ülkemizin gelecekteki enerji ihtiyacının karşılanmasında değerlendirilmesi gereken en önemli seçeneklerden biri nükleer enerjidir. Nükleer enerji günümüzde güvenli, temiz, ekonomik ve güvenilir bir enerji kaynağı olarak dünya enerji ihtiyacını karşılanmasında kullanılan ana kaynaklardan birisi durumundadır. Ülkemizin ulusal enerji planlarında da zaman zaman öne çıkan nükleer güç santrallerinin enerji üretim yelpazesine dahil edilmesi kararı, bugüne kadar bir netice verememiştir. Bu girişimlerin akamete uğramasının önemli nedenlerinden birisi, nükleer teknolojinin ülkemize transfer edilmesi ve ulusal endüstrinin kamu ile birlikte nükleer teknolojilere yönelik projeler üretmesi yönünde stratejik bir plana dayanan programların uygulanamayışıdır.

Ülkemizin araştırma reaktörü tecrübesinde 1960'lı yıllardan itibaren TAEK tarafından kurulan ve işletilen havuz tipi reaktörler önemli bir yer tutmaktadır. Araştırma ve diğer amaçlar için nötron sağlayan araştırma reaktörleri, nükleer güç ile ilgili araştırma ve eğitim faaliyetlerine desteklemekten, özel nükleer madde üretimi ve tıp ve sanayi alanlarına kadar geniş bir uygulama alanlarına sahiptir. Özellikle radyoizotop üretiminde geliştirilen daha verimli ve ekonomik çözümler ile nükleer teknolojiadaki değişen koşullar ve gelişmelere cevap verebilmek üzere ülkemizde yeni bir araştırma reaktörünün kurulması kaçınılmazdır. Ülkemizin nükleer teknolojinin tıp, endüstri, tarım gibi ana uygulamalarında yetkin ve etkin bir rol kazanması için çok amaçlı bir araştırma reaktörü, mümkün olduğu kadar ülke sanayi ve ülke altyapısı kullanılarak kurulacaktır.

Tutarlı bir nükleer enerji programı, endüstri, teknoloji, kalite temin ve teknik personel açısından yoğun bir talep oluşturacaktır. Bu nedenle, nükleer alanda kalkınmaya yönelik ulusal potansiyelin geliştirilebilmesi için ulusal amaçlar ve öncelikler göz önünde bulundurularak program dahilinde altyapı aşama aşama oluşturulmaktadır. Nükleer teknolojinin ülke çıkarlarına uygun olarak enerji üretiminde kullanılabilmesine yönelik çalışmalar Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nda sürdürülmektedir. Devletimizin nükleer programına paralel olarak, 2015 yılına kadar yaklaşık 5000 MW gücünde yeni nükleer reaktörlerin işletmeye alınması planlanmıştır. Nükleer teknolojinin elde edilebilmesi için gerekli araştırma, geliştirme ve eğitim merkezlerinin kurulması

ve mevcut merkezlerin günün şartlarına uygun ekipman ve nitelikli personelle donatılması gerekmektedir. Bu bağlamda, ülkemizin nükleer programının bir parçası olarak, bünyesinde güç reaktörlerini, araştırma reaktörlerini, yakıt çevrim tesislerini ve eğitim merkezlerini içeren bir merkez kurulacaktır.

Nükleer enerji teknolojileri konusunda dünyadaki gelişime bakıldığında, nükleer güç programlarının başarıya ulaşmasında temel faktörün yakıt çevrimi dahil olmak üzere nükleer güç teknolojilerinin özümsemesi ve yerelleştirilmesi olduğu görülür. Nükleer güç teknolojilerinin ülkemiz menfaatleri doğrultusunda kullanılmasında ihtiyaç duyulacak nükleer yakıt çevrimi teknolojilerinin (dönüştürme, zenginleştirme, fabrikasyon) kazanılması ve bu doğrultuda ülke sanayi ve insan gücü kaynaklarını kullanarak gerekli tesislerin kurulması nükleer programın ana hedeflerinden biridir. Bu bağlamda, yakıt çevrimine yönelik teknolojinin ülke şartlarında geliştirilmesi için ihtiyaçların belirlenmesi ve bu ihtiyaçların tamamının ülke içinden teminine yönelik çalışmaların yapılması kaçınılmazdır. Yakıt çevrimi adımlarına yönelik alt yapının oluşturulması ile bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin uygulanması ve yürütülmesi öncelikli konular arasındadır.

Nükleer teknoloji ve enerji konusunda yetkinlik ve etkinlik kazanılması için uluslararası organizasyonlardan olabildiğince fazla fayda sağlanması hedefine yönelik olarak TAEK tarafından UAEA, İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı/Nükleer Enerji Ajansı (OECD/NEA) ile işbirliği içinde araştırma faaliyetleri yapılmakta olup, halen UAEA ile 5 adet teknik işbirliği (TUR), 16 adet Avrupa bölgesel işbirliği (RER) projesi, 3 adet Araştırma Kontratı projesi yürütülmektedir. Ayrıca 2006 yılı yatırım programında araştırma amaçlı 12 adet yatırım projesi yer almaktadır. Ülkemiz nükleer enerji alanında, 20 adet imza ve onay safhası tamamlanmış, 1 adet imza safhası bitmiş ve TBMM tarafından onaylanması uygun bulunmuş, 1 adet imza safhası tamamlanmış uluslararası çok taraflı anlaşma, sözleşme ve ek protokoller ile 5 adet imza ve onay safhası tamamlanmış, 2 adet imza safhası bitmiş ve TBMM tarafından onaylanması uygun bulunmuş, 3 adet imza safhası tamamlanmış, 6 adet de görüşme aşamasında olan iki taraflı anlaşmalara taraftır. Ülkemizin nükleer alanda uluslararası komite üyelikleri mevcuttur. TAEK CERN'de gözlemci statüsünde bulunmakta, SESAME projesine kurucu üye olarak maddi katkı sağlamaktadır. TAEK Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi (CERN) ile gerekli her türlü ilişkiyi yürütmek, koordine etmek, bilimsel aktivitelere katılmak, adı geçen merkez ile ilgili her türlü finansal konularda muhatap olmak ve ülkemizi bu konuda temsil etmek üzere Başbakanlık tarafından görevlendirilmiştir.

Nükleer konularla ilgili Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uyum çalışmaları kapsamında, "Radyasyon Güvenliği, Radyoaktif Maddelerin Güvenli Taşınması ve Radyoaktif Madde Kullanımından Oluşan Atıklara İlişkin" yönetmeliklerimiz yürürlüğe girmiş olup, "Radyasyon Güvenliği Tüzüğü ve Harici Görevlilerin İyonlaştırıcı Radyasyondan Korunmasına" dair 2 adet

yönetmelik hazırlanmış olup, Bakanlar Kurulu'na sunulacaktır. Ayrıca 06 Kasım 2005 tarihli Resmi Gazete'de "Paris ve Viyana Sözleşmelerinin Uygulanmasına Dair Ortak Protokol'ün" onaylanmasının uygun bulunduğu dair Kanun yayınlanmıştır.

Halen 2690 sayılı TAEK Kanunu'nda verilen görevlerden olan, nükleer alanda düzenleyici faaliyetlere ilişkin görev ve sorumlulukların ayrı bir Kurum (Türkiye Nükleer Düzenleme Kurumu, TNDK) bünyesinde yürütülmesine yönelik gerekli hazırlık çalışmaları da sonuçlandırılmış olup, kanunlaşmak üzere Yüce Meclisimize sunulacaktır. Böylece, düzenleyici faaliyetlerin uluslararası yükümlülüklerimize (Nükleer Güvenlik Sözleşmesi 1995) uygun olarak bağımsız hale getirilebilmesi mümkün olabilecektir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

9.Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA):

MTA Genel Müdürlüğü bilimsel yöntem ve metodlar kullanarak yürüttüğü çalışmalarla özellikle arama dönemindeki riskleri asgariye indirerek madencilik sektörüne bu anlamda destek olmakta ve öncü görevini sürdürmektedir. Nitekim ülkemizde var olan madencilğe dayalı bütün kurum ve kuruluşların temelinde MTA'nın ürettiği bilgileri ve desteği görmek mümkündür.

MTA Genel Müdürlüğü 2006 yılında ülkemiz doğal kaynaklarının kullanımında, yerli kaynaklarımızın payının ve çeşitliliğinin artırılması hedefine yönelik olarak ülkemiz genelinde toplam 95 arama ve araştırma projesi yürütmekte olup, 51 ücretli iş projesi ile de sektöre önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca ülkemizin temel jeolojik yapısının aydınlatmaya dönük önemli çalışmalarını da sürdürmektedir.

2003 yılında 32.187 m., 2004 yılında 37.960 m. sondaj yapılmasına karşılık, 2005 yılında mevcut kapasite azami ölçüde kullanılarak önceki yıllarda yapılan metrajlar ikiye katlanarak 84.460,7 m. sondaj yapılmıştır. 2006 yılında Kasım ayı sonu itibarıyla MTA'nın kendi makine parkı ve elemanlarıyla 130.000 m. ve ihale yoluyla üçüncü şahıslara yaptırdığı sondaj miktarı 9.000 metredir. 2007 yılı için hedeflenen toplam sondaj miktarı ise 150.000 m. olarak planlanmıştır.

Metalik maden aramalarına yönelik olarak Doğu Anadolu metalik maden aramaları, Doğu Karadeniz polimetal maden aramaları, Batı Anadolu ve Trakya metalik maden aramaları ile Orta Anadolu metalik maden aramaları projeleri yürütülmektedir. 2006 yılında özellikle sondajlı çalışmaların ağırlık kazandığı bu projelerde önemli gelişmeler sağlanmış, ülkemiz ekonomisine önemli katkılar sağlayabilecek yeni maden sahalarının varlığına yönelik veriler elde edilmiştir. Bu kapsamda, 2002 yılından bu yana yapılan çalışmalarla Elazığ-Sivrice bakır sahasında

ortalama % 0.24-0.26 bakır (Cu) tenörlü 1.635.000 ton görünür, 2.593.000 ton muhtemel rezerv ortaya konmuştur. Balıkesir-Havran-Tepeoba bakır (Cu) - molibden (Mo) sahasında yapılan araştırmalar neticesinde 2006 yılı itibariyle, % 1 bakır (Cu) eşdeğerli toplam 24 milyon ton rezerve sahip Cu-Mo cevherleşmesi tespit edilmiş ve bu rezervin ülke ekonomisine 1.6 milyar dolar katkı sağlayacağı öngörülmüştür. Son yıllarda hızla artan bakır fiyatları ve tüketim projeksiyonu dikkate alındığında, bu sahaların ileriki yıllarda ülkemiz ekonomisine önemli katkılar sağlayacağı anlaşılmaktadır.

Ülkemiz altın potansiyeli 6.500 ton olarak tahmin edilmektedir. Günümüze kadar yapılan çalışmalarla bu potansiyelimizin ancak 500 tonu ortaya çıkarılabilmektedir. Altın yataklarının aranması amacıyla sürdürülen projeler kapsamında 2006 yılında yapılan çalışmalar sonucunda da önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ayrıntılı etütler sonucunda belirlenen Çanakkale-Ayvacık epitermal altın sahasında 2006 yılında yapılan sondajlı çalışmalar, sahanın önemli bir potansiyele sahip olduğuna işaret etmektedir. Bu sahada ilk veriler ortalama altın (Au) tenörünün 1.5 gr/ton olduğunu göstermekte, kesin rezerv ve tenörün ortaya konulmasına yönelik çalışmalar süratle devam ettirilmektedir. Doğu Anadolu'da uygulamaya konulan araştırmalar sonucunda Gümüşhane-Sobran epitermal altın sahası keşfedilmiş, 2-64 gr/ton arasında değişen yüksek tenörlü altın cevherleşmesinin kat'i rezervinin ortaya konulmasına yönelik çalışmalara devam edilmektedir. Düşük tenör-yüksek rezerv özelliği sunan Malatya-Hasançelebi Demir Yatağı ile ilgili olarak 2 yıldan bu yana uygulanan çalışmalar neticesinde, demir cevherleşmesine eşlik eden bakır, altın, gümüş ve nikel mineralizasyonlarının varlığı ortaya konulmuştur. Sahanın ekonomikliğini ciddi olarak etkileyecek olan bu bulgular ışığında potansiyelin ortaya çıkarılması yönünde araştırmalar devam etmektedir.

Ordu-Ulubey sahasında yapılan çalışmalarda 1.15 gr/ton altın tenörlü 924.000 ton görünür+muhtemel, 50,47 gr/ton gümüş tenörlü 1.280.000 görünür+muhtemel ve % 2,94 çinko-kurşun-bakır tenörlü 595.000 ton görünür+muhtemel rezerv belirlenmiştir.

Endüstriyel mineral kaynaklarının araştırılması amacıyla yürütülen projeler, Batı Anadolu'da mevcut Bor sahalarında rezervlerin geliştirilmesi ve yeni potansiyel alanların araştırılması amacıyla yönelik olarak sürdürülmektedir. 2002 yılında ETİ Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile imzalanan 5 yıl süreli protokol kapsamında Kütahya-Emet, Eskişehir-Kırka, Balıkesir-Bigadiç bor havzalarında sondajlı arama çalışmalarına devam edilmiş, 2006 Eylül ayı itibariyle bu üç havzada 29 kuyu tamamlanarak yaklaşık 9.300 m. sondajlı arama çalışmaları yapılmıştır. 2006 yılı sondajlarında toplam 290 m. bor içeren cevherli zon kesilmiştir. Tespit edilen bu zonlar ile halen devam eden sondajlarda ortaya çıkarılacak rezervler, önceki yıllarda tespit edilen 1 milyar tonluk bor rezervine eklenecektir.

Endüstriyel hammadde aramaları kapsamında; Orta Anadolu'da Ankara-Haymana-Bala ve Konya civarında yer alan gösel havzalarda endüstriyel mineral kaynaklarının (evaporit tuzları,

killer, zeolitler vd. ekonomik oluşumlar) araştırılmasına yönelik havza etütleri uygulamaya konulmuştur. 2006 yılında gerçekleştirilen sondajlı çalışmalar ve maden jeolojisi araştırmalarından elde edilen ilk veriler ışığında; Ankara-Bala-Akvirançarsak civarında, ülkemizin ilk, ABD'de (Arizona) işletilmekte olan "Bowie" sahasından sonra dünyada da ikinci önemli "chabazite" sahası keşfedilmiştir. Çeşitli endüstri kollarında önemli bir yer teşkil eden zeolit grubu mineralleri içerisinde ticari ve stratejik önemi en yüksek olan "chabazite" minerali özellikle petrol, doğal gaz, sıvı sanayii atıkları, atık sular, kullanma suları gibi hemen her türlü likit maddelerin arıtılmasında etkili olarak kullanılan bir hammaddedir.

Konya yöresinde de aynı çerçevede havza etüdü esasına göre yürütülmekte olan araştırmalar sırasında ruhsatlı sahalarımızda, görsel havzaların olağan ekonomik oluşumlarından olan, ancak bu alanda daha önce varlığı bilinmeyen gömülü kömür zonları 2006 yılında yapılan sondajlı araştırmalar sonucunda 60 metrelik kömür tabakalarının kalori değerleri 1300-2200 arasında belirlenmiştir. Muhtemel bir kömür havzasına işaret ettiği düşünülen ilk veriler ışığında araştırmalara devam edilmektedir.

Ülkemizde özellikle cam ve döküm sanayilerinde önemli bir hammadde girdisi teşkil eden "kuvars kumu"na yönelik olarak, 2006 yılında Zonguldak çevresinde yapılmakta olan araştırmalarla ekonomik olarak potansiyel teşkil edebilecek yeni bir "kuvars kumu" sahası belirlenmiş, % 90 üzerinde SiO₂ tenörüne sahip olduğu belirlenen "kuvars kumu" oluşumlarının potansiyeline yönelik sondajlı araştırmalara devam edilmektedir.

Hızlı bir gelişme potansiyeline sahip olan GAP Bölgesi'nde de 2006 yılında endüstriyel hammadde kaynaklarının araştırılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmiştir. Bu çalışmalar kapsamında, son yıllarda üretim ve ihracatımızda önemli bir yer kazanan mermer sanayine kaynak sağlayacak, yeni mermer sahaları bulunmuştur. Diyarbakır çevresinde tespit edilen mermer sahalarının ekonomik parametrelerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar devam ederken, çimento sanayine kaynak teşkil edecek yeni hammadde (tras) alanları ortaya konulmuş, yine yapı sanayiinin önemli bir tüketim malzemesi olan alçı sahaları Siirt civarında bulunarak detay etütlere geçilmiştir.

2005 yılından başlayarak ülkemizin kömür ve jeotermal potansiyelinin bütünüyle ortaya çıkarılması hedefleri doğrultusunda bu konulardaki projeler yeniden gözden geçirilerek havza ve kuşak bazında çalışmalara ağırlık verilmiştir. Bu konsept doğrultusunda, Bakanlığımıza bağlı kuruluşlar arasında sağlanan koordinasyon neticesinde bu kuruluşlara ait sondaj karotları incelenmiş ve bu amaçla 2010 yılına kadar yapılacak kömür aramaları için 16 adet hedef alan belirlenerek taslak projeler oluşturulmuştur. Bu doğrultuda toplam 164 bin m'lik sondaj programlanarak 1 milyar ton rezerv artışı hedeflenmiştir. Bu amaçla 2005 yılında Türkiye çapında 51 adet ruhsat alınmıştır. Yerli kaynakların kullanılması ve dışa bağımlılığın azaltılması

politikası doğrultusunda, MTA 2005 yılından başlayan yoğun kömür arama çalışmaları ile 2005-2006 yılları arasında 800.000.000 ton görünür ve 600.000.000 ton mümkün+potansiyel rezerv tespit ederek 2007 yılında çalışmalara aynı hızla devam edecektir.

2006 yılında bu alanda önemli projeler başlatılmıştır. MTA Genel Müdürlüğü'nce Trakya Havzası, Soma Havzası, Batı Anadolu Bölgesi ve Orta-Anadolu Bölgesi kömür aramaları projeleri yürütülmektedir. MTA ile EÜAŞ arasında imzalanan protokol kapsamında Afşin-Elbistan havzasında rezerv geliştirme ve hidrojeolojik problemlerin çözümüne yönelik çalışmalar başlatılmış ve halen devam etmektedir. 2005-2006 yılları arasında 145.000 m. sondajlı çalışma tamamlanmıştır. 2008 yılında tamamlanması hedeflenen projede 145.000 m. daha sondaj yapılması planlanmaktadır.

Türkiye, jeotermal potansiyel bakımından Avrupa'da ilk, dünyada ise yedinci ülke konumundadır. MTA 2005 yılından itibaren jeotermal sondajlı aramalarına hız verilmiş, 2010 yılına kadar yapılacak jeotermal aramaları için 26 adet hedef alan belirlenerek taslak projeler oluşturulmuş ve toplam 70 bin m'lik sondaj programlanarak, 1000 MWt ısı ve 300 MW Elektrik Enerjisi rezerv artışı hedeflenmiştir.

MTA Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları sonucunda ülkemizde 184 adet sahanın varlığı ortaya çıkarılmıştır. Toplam 178.600 m. derinliğindeki 425 adet kuyudaki ilk üretim değerlerine göre 3.145 MWt enerji görünür hale getirilmiştir. Bunun petrol eşdeğeri 150 bin ton/yıl, doğalgaz eşdeğeri ise 180 milyon m³/yıldır. Giderek yaygınlaşan jeotermal enerji kullanımı uygulamalarıyla 13 adet sahada konut ısıtması yapılmaktadır. MTA Genel Müdürlüğü'nce 2006 yılında ise 9.555 m'lik sondajlı arama tamamlanmış ve Eylül sonu itibariyle 221 MWt ısı ile 13.5 MW elektrik enerjisi görünür hale getirilmiştir. Balıkesir, Kütahya, Aydın, Manisa, Kırşehir, Ankara, Konya, Kayseri, İzmir, Yozgat illerinde yürütülen jeotermal kaynak aramaları çalışmalarından; Aydın Sultanhisar sahasında açılan 2 adet kuyudan bu sahanın elektrik üretimine uygun yeni bir saha bulunmuş ve açılan iki kuyudan 145 ve 146 °C sıcaklıkta toplam 191 lt/sn debi ile akışkan elde edileceği beklenmektedir. Denizli-Kızıldere reenjeksiyon sondajında 241 °C sıcaklık ve yaklaşık 111 Lt/sn debi ile akışkan elde edilmiş ve bu özellikleriyle üretime dönüştürülmesi düşünülmektedir. İzmir-Balçova sahasında 16.000 konutluk ısınma kapasitesine ek olarak 145°C sıcaklıkta ve 40 MWt elektrik enerjisi görünür hale getirilerek 4.000 konut daha ısıtması gerçekleştirilecektir. MTA bulunmuş olan jeotermal potansiyeli ekonomimize kazandırmak amacıyla 11 saha ve 3 kuyu sunu ihale etmek için yoğun faaliyet içindedir.

Jeotermal enerjiden yararlanma hususlarındaki yasal boşluk 5177 sayılı Kanun'un Geçici 4. maddesi ile giderilmiştir. Bu potansiyelimizin ülke yararına verimli bir şekilde sunulmasını

sağlayacak olan Jeotermal Kanunu Tasarısı çalışmaları tamamlanmış ve TBMM'ne sunulmuştur.

Yürütülen jeolojik araştırmalarla, ülkemizin doğal zenginliklerinin ortaya çıkarılması ve jeoloji kökenli doğal afet etkilerinin azaltılmasına yönelik temel bilgiler üretilmektedir. MTA Genel Müdürlüğü'nce 2006 yılında yürütülen Jeolojik Araştırmalar Projesi kapsamında; Toros Dağlarının Jeodinamik Evrimi, Diri Fay Araştırmaları, Arazi Kullanım Planlamaları ile Karst ve Mağara araştırmaları sürdürülmüştür.

Ülkemizde gömülü maden ve diğer doğal kaynakların bulunabilmesi ve jeolojik kökenli doğal afet zararlarının asgariye indirilmesi ancak 1/25.000 ölçekli temel jeoloji haritalarının yapılması ve kullanımıyla mümkündür. Bu amaçla 1/25.000 ölçekli jeoloji haritalarının aynı standartta güncelleştirilmesi projesi başlatılmıştır. 2006-2007 yılları içerisinde 5547 adet 1/25.000 ölçekli paftanın 800 tanesinin (Kayseri, Sivas, Malatya ve K.Maraş, Doğu ve Orta Toroslar, Ankara ve Doğu Karadeniz alanları) güncelleştirilmesi hedeflenmiştir.

Ülkemizin birinci derece doğal afeti olan depremlerin daha iyi anlaşılabilmesi ve etkilerinin azaltılabilmesi için varolan Türkiye Diri Fay Haritası 1/25.000 ölçeğinde güncellenmekte ve "Türkiye Diri Fay Veri Tabanı" oluşturulmaktadır. Bu kapsamda, 2006 yılı içerisinde ülkemizin Kuzeybatı kesimlerinin yeni diri fay haritaları basılacaktır. Ülkemizin en önemli deprem kaynağı olan faylardan Kuzey Anadolu Fayının Atlası yayınlanmış olup, Doğu Anadolu Fayının atlas çalışması da 2006 yılı sonunda tamamlanacaktır. Ülkemiz için önemli olan bir diğer doğal afet kaynağı olan heyelanlardır. Batı Karadeniz ve Marmara bölgelerinin 1/500.000 ölçekli Heyelan Envanter Haritaları ve kitapçıkları basılmış olup, Orta ve Doğu Karadeniz bölgelerinin heyelan envanter haritaları baskı aşamasındadır. Türkiye Geneli Heyelan Envanter Haritalama çalışmaları 2007 yılında tamamlanacaktır.

2006 yılında Uluslararası işbirliği çalışmaları kapsamında, Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) ile MTA'nın ortaklaşa yürüttüğü proje kapsamında 11 ülkeden katılan 20 yerbilim uzmanına eğitim programı gerçekleştirilmiş, programa katılan uzmanlara uzaktan algılama konularında eğitim verilmiştir. Uzmanlarla ortak çalışma ortamı sağlanmıştır. Bu eğitim programlarına önümüzdeki yıllarda da devam edilecektir. JICA'nın katkıları ile modernize edilen Uzaktan Algılama Merkezi, JICA ve MTA uzmanlarınca maden aramacılığı ve yerbilimleri alanında yoğun olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Projesi kapsamında, Eti Maden A.Ş. ve TAEK ile ortaklaşa yürütülmekte olan, "Eskişehir-Sivrihisar-Beylikahır Kompleks Cevherinin Pilot Ölçekte Liçi ve Nadir Toprak Elementleri ve Toryumun Birbirinden Ayrılması" çalışması, laboratuvar ölçekte başarıyla tamamlanmıştır. Elde edilen değerlere göre, ön fizibilitesi hazırlanmaktadır. Sonuç

olumlu çıktığı takdirde, pilot ölçekte çalışma yapılması planlanmaktadır. “Bordan Sodyum Bor Hidrür ve Bazı Bor Bileşiklerinin Elde Edilmesi Yöntemlerinin Geliştirilmesi” çalışması devam etmektedir. Öte yandan, malzeme geliştirme amaçlı bazı araştırmaların yanı sıra, “Türkiye Karbonatlı-Oksitli Pb-Zn-Cu Yataklarının Değerlendirilmesi” adlı bir çalışma da başlatılmıştır.

MTA Genel Müdürlüğü ile TAEK arasında yürütülecek ortak bir çalışma kapsamında Türkiye Radyoaktif anomali haritası çalışmaları başlatılmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (Boren):

Türkiye’de ve dünyada bor ürün ve teknolojilerinin geniş bir şekilde kullanımını, yeni bor ürünlerinin üretimini ve geliştirilmesini teminen değişik alanlarda kullanıcıların araştırmaları için gerekli bilimsel ortamı sağlamak, bor ve ürünlerini kullanan ve/veya bu alanda araştırma yapan kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmaları yapmak, yaptırmak koordine etmek ve bu araştırmalara katkı sağlamak amacıyla kurulan Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü üçüncü yılını doldurmuştur.

Enstitünün faaliyetleri arasında bulunan ve 2004/Ekim ayında sonlanan araştırma projeleri çağrılarına gönderilen 65 adet projenin değerlendirme çalışmaları tamamlanmıştır. Desteklenmeye değer bulunan 31 adet proje, TÜBİTAK kaynakları ile desteklenmesini teminen TÜBİTAK’a aktarılmıştır. 2006 yılı ilk proje çağrısı 14.04.2006 tarihinde sona ermiş olup, değerlendirme çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Ara dönemde gelen toplam 19 projeden 10 adet proje ise BOREN’in bütçe olanakları ile finanse edilerek desteklenmesi sonucunda sözleşmeleri imzalanmıştır.

Bu çerçevede yapılan çalışmalar dört ana başlık altında toplanmaktadır:

I. ARAŞTIRMA KURUMLARI İLE İŞBİRLİĞİ OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI

A- TÜBİTAK MAM

- Sodyum borhidrür sentezi ve üretimi

Projenin laboratuvar sentezini kapsayan 1. iş paketi Haziran 2006’da tamamlanmıştır. Alınan olumlu sonuçlara istinaden Projenin 2. bölümü olan ve 10 ay sürmesi planlanan “Sodyum Borhidrür Üretimi Pilot Tesis Çalışması”na başlanmıştır. Bu dönemde ise 1. iş paketinde geliştirilen üretim teknolojisinin pilot tesise dönüştürülmesi, bu tesiste yaygın kullanım için gerekli ürün kalifikasyonunun sağlanması ve üretimi hedeflenmektedir.

- Doğrudan sodyum borhidrürü yakıt pili üretimi ve entegrasyonu

30 ay olarak planlanan bu projeye, sodyum bor hidrürün (SBH) yakıt pillerinde doğrudan kullanımı amaçlanmaktadır. Proje 8 ana iş paketinden oluşmaktadır ve şu ana kadar bu iş paketlerinden 4 tanesi tamamlanmıştır. 5. ve 6. iş paketleri yürütülmektedir.

B- Tavukculuk Araştırma Enstitüsü

Yumurta tavuğu karma yemlerine farklı düzeylerde bor ilavesinin performans, kemik gelişimi, bazı kan ve stres parametreleri ve yumurta kolesterol içeriği üzerine etkilerinin belirlenmesi, Etlik piliç karma yemlerine farklı düzeylerde bor ilavesinin performans, kemik gelişimi ile kalsiyum metabolizması üzerine etkilerinin belirlenmesi çalışmaları yürütülmektedir.

C- İç Anadolu Ormancılık Araştırma Müdürlüğü

Enstitü tarafından geliştirilen bor kimyasalının, değişik ağaç türlerinde ahşap koruma amaçlı kullanılabilirliğinin belirlenmesi,

II. BOREN TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR

- Tarımda mikrobeseleyici olarak kullanılacak tarımbor
- Selülozik izolasyon malzemesi üretimi
- Kağıtta ağartma ve yanmazlık
- İnorganik boratlar
- Borlu çelik
- Aleve dayanıklı boya
- Aleve dayanıklı çadır
- Kumaşa aleve dayanıklılık kazandırma

III. ÜNİVERSİTELER İLE İŞBİRLİĞİ OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI

A- Yüzüncü Yıl Üniversitesi / VAN

Bor mineralinin insanda erkek fertilitesi ve prostat kanserine etkisinin belirlenmesi

B- Atatürk Üniversitesi/ ERZURUM

Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü, Enstitü tarafından geliştirilen mikrobeseleyiciyi, yonca, lahana, fasulye, domates, salatalık ve çilek üretimleri üzerinde uygulamaktadır.

C- Selçuk Üniversitesi/ KONYA

Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü, Enstitü tarafından geliştirilen mikrobeseleyiciyi makarnalık ve ekmeklik buğday üretimi üzerinde uygulamaktadır.

D- Orta Doğu Teknik Üniversitesi/ ANKARA

- Bor tabanlı dozimetrik malzeme geliştirilmesi ve teknolojik uygulanabilirliğinin araştırılması
- Soğutmasız kullanım için kesici takımların bor nitrür içeren malzeme ile kaplanması

- Çinko borat üretim teknolojisinin geliştirilmesi ve alev geciktirici olarak kullanım alanlarının araştırması

IV. SANAYİ İLE İŞBİRLİĞİ OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI

A- TÜBİTAK SAM

Porselen karo bünyelerine borik asit etkileri

B- Türkiye Çimento Müstahsiller Birliği (TÇMB)

Borlu çimento

C- Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü

- Bigadiç İşletme Müdürlüğü mevcut harmanlama ünitesinde pilot ölçekli homojenlendirme çalışması yapılması
- Kalsinasyon projesi
- Kırka Bor İşletme Müdürlüğünde çözelti madenciliği
- Pilot ölçekte susuz boraks üretimi
- Kırka Bor İşletme Müdürlüğünde üretim aşamalarında kullanılan eleklerin optimizasyonu

D- Karayolları Genel Müdürlüğü

Borlu çimentonun köy yollarındaki beton yol yapımında kullanılması

E- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)

Borlu çimentonun kütle beton olarak baraj inşaatlarında kullanılması

10. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü:

Eti Maden İşletmeleri ilgili yasalar çerçevesinde ülkemiz bor minerallerinin üretilmesi, işletilmesi ve pazarlanması görevini ifa etmekte olup, ülkemizin bu varlıktan en fazla faydayı sağlayabilmesi için ülkemizde Özel Bor Kimyasalları üretimi ve kullanımına yönelik sanayilerin kurulup geliştirilmesini de sağlayacak aktif bir politika izlemektedir.

Eti Maden İşletmeleri ürün yelpazesi bor ürünlerinden oluşmaktadır. Bor ürünleri konsantre ve rafine bor ürünleri olarak hedef pazarların ve kullanıcıların taleplerine uygun olarak dünya pazarlarına sunulmaktadır.

Eti Maden İşletmelerinin 2002 yılındaki rafine bor ürünleri üretim kapasitesi 730.000 ton/yıl olup, %60 kapasite kullanım oranı sonucunda 436.000 ton/yıl rafine bor ürünleri üretimi gerçekleştirilmiştir.

2005 yılına gelindiğinde, Eti Maden İşletmelerinin rafine bor ürünleri üretim kapasitesi 831.000 ton/yıl değerine ulaşmış olmakla birlikte mevcut üretim kapasitesinin üzerine çıkılarak 923.000

ton rafine bor ürünleri üretimi gerçekleştirilmiştir. Bu değer 2002 yılına göre %112'lik bir artışı ifade etmektedir.

Eti Maden İşletmeleri 2005 yılı itibariyle dünya bor pazarında 1. sırada yer almakta olup, sektörün lideri konumuna yükselmiştir. 2006 yılında ise; konsantre bor ürünleri üretiminin 2002 yılına göre %45 artırılarak 1.977.000 ton; rafine bor ürünleri üretiminin de 2002 yılına göre %135 artırılarak 1.024.000 ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2005 yılında 299 milyon ABD\$'ı ihracat olmak üzere toplam bor ürünleri satış geliri 322 milyon ABD\$'ı olup, bu değer 2002 yılına göre %60'lık bir artışı ifade etmektedir.

2006 yılında yurt dışı rafine bor satış miktarı, 2002 yılına göre %140 artarak 981 bin ton olacaktır. Toplam bor satış geliri hedefimiz ise 360 milyon ABD \$'ı ihracat olmak üzere 387 milyon ABD \$'ı olup, bu değer 2002 yılına göre %93'lük bir artışı ifade etmektedir. İhracatımızı önümüzdeki 4 yıl sonunda 500 milyon ABD\$'ına yükselterek dünya bor pazarının %50'sine hakim olmak hedefimizdir.

Eti Maden İşletmeleri kuruluşundan günümüze kadar yaklaşık 700 milyon ABD \$ tutarında yatırım yapılarak 831.000 ton/yıl rafine, 2.450.000 ton/yıl konsantre bor ürünleri üretim kapasitesi oluşturulmuştur. Günümüzde başlatılan 150 milyon ABD \$'ı tutarındaki bor yatırımları ile 700 bin tonu rafine bor (%80 artış) olmak üzere toplam 1 milyon ton kapasite artışı gerçekleştirilecektir.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünce sürdürülen ve sonraki yıllarda tamamlanması planlanan önemli projeleri:

- II. Bor Öğütme Tesisi/Bigadiç: 100.000 ton/yıl kapasiteli II. Bor Öğütme Tesisinin yatırım tutarı 11 milyon ABD \$'ı olup, yıllık 35 milyon ABD \$ döviz getirisi ve 37 kişilik istihdam sağlayacaktır. 2007 yılı başında tesis devreye alınacak şekilde çalışmalar sürdürülmektedir.
- Konsantratör Tesisi Kapasite Artırılması/Bigadiç: Mevcut konsantratör kapasitesinin ek bir ünite ile 325.000 ton/yıl daha artırılarak 975.000 ton/yıl'a çıkartılması amaçlanmaktadır. Projenin yatırım tutarı 2 milyon ABD \$ olup, yıllık 24 milyon ABD \$ döviz getirisi ve 53 kişilik istihdam sağlayacaktır. 2007 yılı ilk yarısında tesis devreye alınacaktır.
- Bor Oksit Üretim Tesisi/Bandırma: Katma değeri yüksek yeni bor ürünleri üretmeye yönelik sürdürülen çalışmalar kapsamında, 5.000 ton/yıl kapasiteli Bor Oksit Üretim Tesisi kurulması çalışmaları başlatılmıştır. Tesisin yatırım tutarı 10 milyon ABD \$ olup, yıllık 7 milyon ABD \$ döviz getirisi ve 24 kişilik istihdam sağlayacaktır. Projenin birinci

adımını oluşturan 1.000 ton kapasiteli ünitenin yapımı 2005 yılı içerisinde tamamlanmış olup, üretime başlanmıştır. İkinci ünite için yatırım çalışmaları sürdürülmektedir.

- Sodyum Perborat Tesisi Tevsii/Bandırma: Sodyum Perborat Tetrahidrat ve Sodyum Perborat Monohidrat ürünlerine olan müşteri taleplerinin 20.000 ton/yıl kapasiteli mevcut Sodyum Perborat Tesisinin karşılamaması nedeniyle 14.000 ton/yıl ilave kapasite artırımı çalışmalarına başlanılmıştır. Yatırım tutarı 4 Milyon ABD \$ olup, 2007 yılında tesis devreye alınacak şekilde çalışmalar sürdürülmektedir.
- Boraks Dekahidrat Tesisi Tevsii/Bandırma: Bandırma'daki mevcut Boraks Dekahidrat Tesisinin kapasitesi 45.000 ton/yıl artırılarak toplam kapasite 100.000 ton/yıl'a çıkarılacaktır. Tesisin yatırım tutarı 4 milyon ABD \$ olup, yıllık 11 milyon ABD \$ döviz getirisi sağlayacaktır. Dekahidrat Tesisi Tevsii Tesisi 2007 yılında tamamlanarak devreye alınacaktır.
- Zirai Bor Üretim Tesisi/Bandırma: Başta tarım olmak üzere ahşap koruma vb. alanlarda dünyada yaygın olarak kullanılan zirai bor'un ülkemizde de üretilmesine karar verilmiş olup, 8.000 ton/yıl kapasiteli tesisin yatırım tutarı 3 milyon ABD \$'ı olup, yıllık 15 milyon ABD \$'ı döviz getirisi sağlayacaktır. Proje, Yüksek Planlama Kurulunun 04.08.2006 tarih ve 2006/54 sayılı kararı doğrultusunda Teşekkül 2006 yılı yatırım programına ilave edilmiştir.
- Borik Asit Tesisi Tevsii/Emet: 2005 yılı Yatırım Programında Tamamlama Projesi olarak yer alan Emet Borik Asit Tesisi kapasitesinin 200.000 ton/yıl'a çıkartılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmekte olup, proje 2006 yılı yatırım programına dahil edilmiştir. Projenin yatırım tutarı 37 milyon ABD \$'dır. Tesis işletmeye alındığında yıllık 40 milyon ABD \$ döviz getirisi ve 100 kişilik istihdam sağlayacaktır. Proje ile ilgili yatırım çalışmaları sürdürülmektedir.
- IV. Boraks Pentahidrat Tesisi/Kırka: Özellikle son yıllarda boraks pentahidrat ürünümüze olan talebin giderek artması ve bu artışın süreceği göz önüne alınarak, Kırka Bor İşletme Müdürlüğümüz bünyesinde çok amaçlı rafine bor ürünleri üretimine imkan sağlayacak bir tesisin kurulması planlanmıştır. Projenin birinci aşamasında Etibor-48 ürününün üretimi yapılacak olan 240.000 ton/yıl kapasiteli, 52 milyon ABD \$ yatırım tutarlı Boraks Pentahidrat Tesisi, yıllık 67 milyon ABD \$ döviz getirisi ve 186 kişilik istihdam sağlayacaktır. Proje ile ilgili yatırım çalışmaları sürdürülmektedir.
- Bor Master Arama Projesi: Proje ile bor varlığı bilinen ve halen bor üretimi yapılan Bigadiç-Emet-Kırka-Kestelek bor havzasında MTA Genel Müdürlüğü ile imzalanmış bulunan beş yıllık bir Protokol çerçevesinde jeolojik harita, sondaj, mineralojik-petrografik ve kimyasal analiz çalışmaları, MTA tarafından gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında bugüne kadar yapılan 25.450 m. sondaj neticesinde, 2 milyar ton olan bor rezervlerimiz 1 milyar ton artarak 3 milyar ton'a (Dünya bor rezervinin %72'si) çıkartılmış olup, 2005 yılında bor arama amaçlı olmak üzere toplam 6.018 m. sondaj gerçekleştirilmiştir. 2006 yılında ise 11.800 m. sondaj gerçekleştirilecektir.

Ülkemizde ise Ulusal Bor Sanayimizin geliştirilmesi amacıyla yönelik olarak; İzolasyon/tekstil tipi fiberglas, Çinko borat, Bor karbür, Bor nitrür, Ferrobor, ve Sır-sırça üretimine yönelik ön fizibilite raporları hazırlanmış ve yerli/yabancı firmaların özel bor kimyasallarını ülkemizde üretmelerini teşvik etmek için söz konusu raporlar yapılan bilgilendirme toplantısında özel sektör temsilcilerine dağıtılmıştır. Özel Bor Kimyasalları üretimi için ilgi duyan firmalarla görüşmeler sürdürülmektedir.

Önemli kaynaklarımızdan bir tanesi olan ve Beypazarı'nda bulunan tronadan doğal soda külü ve eşdeğeri ürün üretimi için Eti Soda A.Ş. (Eti Maden İşletmeleri payı %26) kurulmuş ve Beypazarı trona sahasında çerçeve anlaşması ve Ortaklar Anlaşması kapsamındaki çalışmalar başlatılmıştır. Beypazarı Trona Maden Yatağı "Çözelti Madenciligi" + "Monohidrat Prosesi" yöntemiyle işletilecek olup, pilot tesisin açılışı yapılmıştır. Proje tamamlandığında 1 milyon/yıl soda külü, 100.000 ton/yıl sodyum bikarbonat üretimi gerçekleştirilecektir. Projenin toplam yatırım tutarı 155 milyon ABD \$ olup 213 kişilik istihdam sağlayacaktır.

Ayrıca; Kuruluşa ait bor dışındaki ruhsatlı sahaların ruhsat haklarının özel sektöre devri amacıyla yapılan ihaleler sonucunda; 20 adet sahanın (6 bakır, 6 krom, barit, 2 mermer, kükürt, civa, diasporit, volfram, zımpara) ruhsat hakları yaklaşık 16 milyon YTL bedelle ihaleleri kazanan şirketlere devir edilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

11. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ):

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü'nün tesis yapımı ve hizmet alımı, yıkama, torbalama, briketleme tesisleri yapımı ve hizmet alımı, rödovans karşılığı çalışan ruhsatlı sahalarda kömür üretimi, dar gelirli ailelere kömür dağıtımında güç birliği, linyitin özel sektör tarafından daha çok kullanımı için özel sektörün yatırıma yönlendirilmesi konularında çalışmasına ağırlık verilmiştir.

Kurumca; 2005 yılında yapılan dekapaj miktarı 269 milyon m³ dür. 2006 yılında ise 307 milyon m³ dekapaj yapılması programlanmış olup, 2006 Ekim sonu itibariyle yıllık programın %77'si oranında (238 milyon m³) gerçekleşme olmuştur. 2005 yılında TKİ tarafından 28,7 milyon ton üretim gerçekleştirilmiş ve 2006 yılında ise 30,0 milyon ton (ELİ'de rödovansla işletilen sahalardan alınan kömürler dahil) üretim yapılması programlanmış olup, 2006 Ekim sonu itibariyle yıllık programın %81'i oranında 24,3 milyon ton (ELİ'de rödovansla işletilen sahalardan alınan kömürler dahil) gerçekleşme olmuştur.

2005 yılında yapılan satış miktarı ise, % 79'u termik santrallere olmak üzere 28,4 milyon ton dur. 2006 yılının satış programı, % 80'i termik santraller olmak üzere toplam 31,1 milyon ton olup, 2006 Ekim sonu itibariyle yıllık programın % 74'ü oranında 23,1 milyon ton gerçekleştirilmiştir. Bunun 18,4 milyon tonu termik santrallere verilmiştir.

Bakanlar Kurulunun 22 Eylül 2003 tarihli ve 2003/6154 sayılı kararı gereğince, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile yürütülen ortak çalışmalar çerçevesinde fakir ailelere; 2003-2004 kış sezonu için 662 bin ton, 2004-2005 kış sezonu için 1.047 bin ton ve 2005-2006 kış sezonu için ise 1.319 bin ton kömürün sevkiyat ve teslimatı gerçekleştirilmiştir. 2006-2007 kış sezonu için tüm illerden gelen 1.295.823 ton kömür talebinin tamamı programlanarak sevki ile teslimatına başlanmış olup, 07.12.2006 tarihi itibariyle 1.143.427 ton kömürün teslimatı gerçekleştirilmiştir. Bugüne kadar bütün illerin kömür talebi tamamen karşılanmış olup, ihtiyaç sahibi ailelere, hiç bir bedel alınmadan kömürleri torbalanmış olarak evlerine teslim edilmiş ve bu kapsamda dağıtılan kömür miktarı ise toplam 4,2 milyon ton olmuştur. Yıl sonu itibariyle toplam 4,3 milyon tona ulaşmış olacaktır.

Kurumun ısınma ve sanayi piyasasında daha etkin bir rol almasını sağlamak amacı ile Pazarlama ve Satış Dairesi Başkanlığı ile bağlı birimleri kurulmuştur. Ayrıca, çevre genelgelerine uygun nitelikte ve ısınma amaçlı kömürlerin ülke genelinde satışını gerçekleştirmek amacıyla 2004 Ağustos ayından itibaren bayilik sistemine geçilmiştir. Bununla birlikte, Soma-Deniş'te 150 ton/saat kapasiteli lavvar 2005 Mart ayında hizmete alınmıştır. Soma-Işıklar-Dereköy mevkiinde, 5 yılda 20.000.000 ton kömürü yıkayarak zenginleştirmek için 800 ton/saat kapasiteli kömür yıkama işi hizmet alımı yolu ile gerçekleştirilmiş ve tesis 2006 Şubat ayında hizmete girmiştir. Orhaneli'nde, 150 ton/saat kapasiteli lavvar tesisi yapımı işi 2005 Temmuz ayında ihale edilmiş olup, 2006 Kasım ayında deneme çalışmalarına başlanılmıştır

Seyitömer Linyitleri İşletmesi'nde, hizmet alımı yolu ile 300 ton/saat kapasiteli kömürün yıkayarak iyileştirilmesi işi ihale edilmiş olup, tesis 2006 Ağustos ayında deneme çalışmalarına başlamıştır. Bu tesislere ilave olarak rödövens karşılığı Soma'daki sahalarında üretim faaliyetinde bulunan üç firmadaki toplam 825 ton/saat kapasiteli (600 ton/saat, 150 ton/saat ve 75 ton/saat) lavvar tesislerinden Kurumca ihtiyaç duyulması halinde yararlanılmaktadır.

Ege Linyitleri İşletmesi'nde (Soma) mevcut tesislere ilave olarak 450 ton/saat kapasiteli torbalama tesisleri inşa edilmiş, rödövensla çalışan firmaların tesislerinden yararlanılarak, günlük 14.300 ton, yıllık 4.275.000 ton torbalama kapasitesine ulaşılmıştır. Garp Linyitleri İşletmesi'nde de (Tunçbilek) mevcut tesislere ilave olarak 83 ton/saat kapasiteli torbalama tesisleri inşa edilerek, günlük 3.850 ton, yıllık 1.155.000 ton torbalama kapasitesine ulaşılmıştır.

Seyitömer Linyitleri İşletmesi'nde 60 ton/saat kapasiteli torbalama tesisi 2004 yılında faaliyete geçirilmiştir. Bursa Linyitleri İşletmesi'nde, 15 ton/saat, Keles'de 40 ton/saat kapasiteli torbalama tesisleri 2005 yılında ihale edilmiş ve hizmete girmiştir. Çan Linyitleri İşletmesi'nde 60 ton/saat kapasiteli özel sektöre ait olan torbalama tesislerinden istifade edilmektedir. Bütün bu tesislere ilave olarak Soma, Tunçbilek ve Iğın'daki işletmelerimizde, kömür satış sezonunda müşteri talebine göre, çevrede kurulu bulunan özel sektör torbalama tesislerinden hizmet alımı yolu ile de istifade edilmektedir.

Termik santrallere verilen kömürlerin iyileştirilmesi çalışmaları kapsamında;

- 2006 yılında Orhaneli'de kurulacak olan yıkama tesisi devreye girene kadar Orhaneli Termik Santral stok sahasında; santralin istediği nitelikte kömür verilmesini sağlayacak iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır. Bu amaçla 300 ton/saat kapasiteli eleme-ayıklama tesisinin yapımı işi 2006 Eylül ayında ihale edilmiştir.
- Çan 18 Mart Termik Santrali'nin istediği kalitede kömür verilmesini sağlayacak kömür hazırlama tesislerinin, 2006 yılında yapımına başlanmış olup, yıl sonunda bitirilmesi planlanmıştır.
- Yatağan Termik Santralına kömür besleyen Bağyaka kömürlerinin yıkanabilir özellik göstermesi nedeni ile, elinde atıl 160 ton/saat kapasiteli lavvarı olan bir firma ile müzakere yapılmış ve varılan anlaşmaya göre 31.12.2007 yılına kadar 800.000 ton kömürün yıkanması için 2006 Eylül ayında sözleşme imzalanarak yer teslimi yapılmıştır.
- Yeniköy Termik Santralına kömür besleyen Sekköy kömürlerinin yıkanabilir özellik göstermesi nedeni ile elinde atıl 230 ton/saat kapasiteli lavvarı olan bir firma ile müzakere yapılmış ve varılan anlaşmaya göre 31.12.2007 yılına kadar 1.000.000 ton kömürün yıkanması için 15.09.2006 tarihinde sözleşme imzalanmıştır.
- Kemerköy Termik Santralına verilen kömür bünyesindeki yantaşlar santral yanma verimini düşürmektedir. 2005 yılında bu sorunu çözmek amacıyla bir dizi deney yapılmış, elde edilen verilerin olumlu çıkması üzerine, hazırlanan hizmet alımı ihalesi ile santrale verilecek kömürlerin kurulacak bir kömür hazırlama tesisi ile iyileştirilmesi işi 2006 Ocak ayında ihalesi yapılan tesisin, kurulum işlemi tamamlanarak çalışmalara başlanılmıştır.

Kurumca işletilmeyen yeraltı rezervlerinin ekonomiye kazandırılması ve yöre halkına iş imkanı sağlanması için yapılan çalışmalar kapsamında Soma (Eynez, Geventepe, Darkale) ve Tunçbilek (Büyükdüz) havzalarındaki sahaların özel sektörce işletilmesi sağlanarak; 6100 kişiye iş imkanı sağlanmış ve yılda en az 3-3,5 milyon ton ilave kömür üretimi elde edilmiştir.

Ayrıca, TKİ'nin yatırım yaparak işletmeyi planlamadığı Soma-Eynez Derin Sahalardaki yaklaşık 200 milyon ton rezerv ile Kütahya-Tunçbilek Derin Sahalardaki yaklaşık 125 milyon ton rezervin özel teşebbüsçe işletilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

TKİ sahaları elektrik üretimi amaçlı olarak özel sektöre devredilmekte, bu yolla arz güvenliği açısından büyük önem arz eden elektrik üretiminde kullanılan yerli kaynak payı artırılmakta ve ayrıca da ilave istihdam olanakları yaratılmaktadır. Santral kurulmak üzere rüdvans ihaleleri yapılmaya başlanan sahalar:

- Bursa-Keles-Davutlar Sahası:

Asgari 75 MW gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rüdvans ihalesi sonuçlanmış olup, Proje devreye girince yaklaşık 500 kişiye iş imkanı sağlanacaktır.

- Bolu-Göynük Sahası:

Asgari 135 MW gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rüdvans ihalesi sonuçlanmış olup, Proje devreye girince yaklaşık 500 kişiye iş imkanı sağlanacaktır.

- Bingöl-Karlıova Sahası:

Asgari 75 MW gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rüdvans ihalesi 06.Haziran.2006 tarihinde yapılmış olup, katılım olmaması nedeni ile ihale iptal edilmiştir.

- Çankırı-Orta Sahası:

Ruhsat devri ihalesine çıkarılan saha için yapılan ihale sonuçlanmıştır.

- Tekirdağ-Saray Sahası:

Asgari 150 MW gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rüdvans ihalesi sonuçlanmış olup, proje devreye girince yaklaşık 500 kişiye iş imkanı sağlanacaktır.

- Adana – Tufanbeyli Sahası:

Sahanın özel sektöre devrine ilişkin süreç devam etmektedir.

Bununla birlikte, "Linyit Rezervlerinin Geliştirilmesi ve Yeni Sahalarda Linyit Aranması Projesi" başlatılmıştır. Proje TKİ, MTA, EİEİ, ETİ Maden, MİGEM, TPAO, EÜAŞ ve DSİ' nin katılımı ve katkıları ile yürütülmektedir. 20 adet linyit arama projesinde 2005-2010 yıllarını kapsayan 6 yıllık dönem içinde yaklaşık 30.000 km² etüt, 170.000 m. sondaj yapılması planlanmıştır. Daha sonra MTA Genel Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde yürütülmesi uygun görülen projeye TKİ'ce gerekli destek verilmektedir. Ayrıca Kurumca 2006 yılı Ekim sonu itibariyle Yatağan (Muğla) – Eskihisar – Tınaz – Bağyaka sektörleri ve Yeniköy Linyit İşletmesine bağlı İkizköy, Sekköy sektörlerinde 13.743 m. , Soma'da da yaklaşık 4.789 m. civarında kömür aramalarına yönelik olarak sondajlı arama çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda önemli bir rezerv artışının olabileceği tespit edilmiş olup, bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir.

12. Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK):

Ülkemizdeki tek taşkömürü havzasına sahip Zonguldak'ta bulunan Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü, faaliyetlerini Genel Müdürlük birimleri ile beş müessesede sürdürmektedir.

Havzanın hesaplanmış jeolojik rezervi yaklaşık 1.3 milyar ton olup (-1.200 m derinliğe kadar) bunun %41'i görünür rezervdir. Kurumun kurulu taşkömürü üretim kapasitesi, ihraç ve zenginleştirme tesisleri kapasiteleri esas alındığında 5 milyon ton/yıl satılabilir kömür olarak kabul edilmektedir.

2006 yılı satılabilir üretim programı 2,21 milyon ton olup, Kasım ayı sonu itibariyle 1,369 milyon ton üretim yapılmıştır. Yıl sonu itibariyle %70'lik bir gerçekleşme beklenmektedir. 2007 yılında satılabilir üretimi 1,965 milyon ton olarak programlanmıştır. Üretilen kömürlerin yaklaşık %62'si enerji, %19'u demir-çelik fabrikalarına ve %19'u diğer sektörlere verilmektedir.

Türkiye Taşkömürü Kurumunun rasyonel bir işletme haline getirilmesi, zararlarının minimize edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda önemli hedefler tespit edilmiş olup, bunların uygulamaları büyük bir titizlikle sürdürülmektedir.

Kurumun yeniden yapılanma süreci olan 4 yıllık dönem sonundaki hedefi 5 milyon ton/yıl satılabilir taşkömürü üretim seviyesine ulaşmaktadır. Bu üretim seviyesine ulaşılması halinde bu miktardan elde edilecek koklaşabilir nitelikte, teshin amaçlı ve santral yakıtı taşkömürü ile ülkemizin yıllık 4,5 milyon ton koklaşabilir taşkömürü ihtiyacının yaklaşık %50'si TTK üretiminden karşılanabilecektir.

5177 sayılı Kanunla getirilen düzenlemelerle özel sektörün de Zonguldak Havzasında rödovans yoluyla üretim yapmasının önü açılmıştır. Böylece taşkömürü potansiyelimizin en iyi şekilde değerlendirilmesi ve üretimin artırılması ile yaratılacak istihdam marifetiyle bölge ekonomisinin canlandırılması sağlanmış olacaktır.

Bu kapsamda havzada 24 küçük ölçekli saha (1'i boksit sahası) değişik tarihlerde ihale edilmiş olup, bu sahalarda çalışmalar sürdürülmektedir.

Küçük ölçekli 24 sahada rödovans karşılığı işletmecilik yapan firmalar 2005 yılında 554.046 ton üretim (42.691 tonu boksit) gerçekleştirmiş olup, 5,7 milyon YTL rödevans geliri elde edilmiştir. 2006 yılı Ekim ayı sonu itibariyle 702.975 ton üretim yapılmıştır. Bu sahalarda yaklaşık 1.750 kişi istihdam edilmektedir.

Ayrıca yaklaşık 510 milyon dolar alt yapı yatırımı gereksinimi olan ve kaynak yetersizliği nedeniyle kısa dönemde Kurum tarafından yatırım yapılması mümkün olmayan yaklaşık 600 milyon ton taşkömürü rezervini içeren 4 büyük sahadan 3'ünün ihalesi yapılmıştır. Alacaağzı-Kandilli sahasını alan firma Haziran-Ekim aylarında toplam 7.714 ton üretim gerçekleştirmiştir. Amasra-B sahasında firma hazırlık çalışmalarını sürdürmektedir. Gelik Dik Kanat sahasında ise sondaj çalışmaları yapılmıştır. Bağlık-İnağzı sahasının yeniden ihale edilmesi için çalışmalar

sürdürülmektedir. Bu sahaların tam kapasite ile üretime geçmesiyle bu sahalardan yıllık 5 milyon ton üretim ve 9.000 kişiye istihdam hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

13. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM):

Petrol arama ve üretim politikası, 6326 Sayılı Petrol Kanunu çerçevesinde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. 2005 yılında ülkemizde 16 adet yerli ve 19 adet yabancı olmak üzere toplam 35 adet şirket; 342 adet arama ve 70 adet işletme ruhsatında faaliyet göstermiştir.

2006 yılında ise, halen 18 adet yerli ve 21 adet yabancı olmak üzere toplam 39 adet şirket; 374 adet arama ve 68 adet işletme ruhsatında faaliyetlere devam etmektedir.

Ülkemizde bugüne kadar toplam 1.286 adet arama kuyusu açılmıştır. Açılan kuyuların adet olarak % 57'si Güneydoğu Anadolu, % 26'sı Trakya Bölgesinde, % 17'si de diğer bölgelerde yer almaktadır.

Bugüne kadar 103 petrol sahası ve 31 doğal gaz sahası keşfedilmiş olup, bu sahalardan Ekim sonu itibariyle toplam 126.02 milyon ton ham petrol, 8.5 milyar m³ doğal gaz üretimi gerçekleştirilmiştir.

2006 yılı başı itibariyle kalan üretilebilir ham petrol rezervimiz 39.4 milyon ton, doğal gaz rezervimiz ise 6.5 milyar m³'tür. 2005 yılında yaklaşık 27.4 milyar m³ olan doğal gaz ve 29.5 milyon ton petrol tüketimi dikkate alındığında, ülkemiz ihtiyacı olan petrol ve doğal gazın büyük ölçüde ithalatla karşılanması zorunlu görünmektedir. Yapılan ithalat için ödediğimiz döviz uluslararası petrol piyasalarındaki fiyat hareketlerine bağlı olarak önemli rakamlara ulaşmaktadır. Özellikle 2005 ve 2006 yıllarında uluslararası konjoktüre bağlı olarak petrol fiyatlarında önemli artışlar yaşanmaktadır. Bunun sonucu olarak 2005 yılındaki petrol faturamız bir önceki yıla göre %29 artışla; 2005 yılı sonu itibari ile ham petrol ithalatı 8.6 milyar ABD doları, ürün ithalatı 4.5 milyar ABD doları, ürün ihracatı da 2 milyar ABD doları olmak üzere, toplam petrol faturamız 11.1 milyar ABD dolara ulaşmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

14. Türkiye Petrolleri A.O. Genel Müdürlüğü (TPAO):

Ülkemiz, birincil enerji kaynakları içerisinde yer alan ham petrol ve doğal gaz ihtiyacının büyük bir bölümünü ithal etmektedir. Dünya petrol fiyatlarında yaşanan aşırı yükseliş, enerji arz güvenliği konusunu dünya gündeminde en yukarıya taşımaktadır.

Enerji, dolayısıyla petrol ve doğal gaz arz güvenliğimizin temini için yurtiçi ve yurtdışında arama ve üretim yapan TPAO'nun stratejik önemi gittikçe artmaktadır. Ülkemizin petrol ve doğal gaz potansiyeli uzun yıllardan beri devamedegelen tüm çalışmalara rağmen hala tamamen tespit edilmiş değildir.

Yurt içinde hidrokarbon (petrol-doğal gaz) arama yatırımlarına büyük önem verilmiş ve önü açılmıştır; Bu kapsamda TPAO, Güneydoğu Anadolu ve Trakya Bölgesi'nin yanında özellikle deniz alanlarında da arama yatırımlarını yoğunlaştırmıştır. Yıllardır, yıllık 50 Milyon \$ civarında olan yatırım bütçesi, dönemimizde 2004'de, 2005'de, 2006'da ve 2007'de sırasıyla 147 Milyon \$, 210 Milyon \$, 317 Milyon \$ ve 368 Milyon \$ olmak üzere toplam 1.042 Milyon \$ olarak gerçekleşmesi planlanmıştır. Bu sayede petrol ve doğal gaz aramacılığına büyük imkânlar sağlanmıştır.

TPAO tarihi üretim rakamını yakaladı; 2006 yılı itibarı ile sadece Azerbaycan ve Kazakistan'dan yaptığı ham petrol üretimi, yurtiçi üretimini yakalamış ve aşmıştır. Yurtiçi - yurtdışı toplam üretimi günde 70.000 varil petrol eşdeğeri ile TPAO tarihi rekorunu yakalamıştır. Bakü-Ceyhan Boru hattının devreye girmesiyle beraber TPAO'nun yurtdışı üretimi hızla artarak 2008'de toplam üretimin 100 bin varil/gün seviyesine ulaşması beklenmektedir.

TPAO 2004 ve 2005'de Karadeniz ve Akdeniz'de toplam 31.000 km'lik sismik program ile tarihinin en büyük arama programını başarmıştır. Umutlu görülen yapılar 2006'da 3 Boyutlu sismiklerle yeniden taranmaktadır.

2006 yatırım programında 45 kuyunun açılması programlanmış, ancak elde edilen sonuçlara ve gelişmelere bağlı olarak bu rakam 70 kuyu olarak revize edilmiştir

Siirt-Pervari, Silopi, Nusaybin, Suriye Sınırı, Hatay, Diyarbakır, Isparta'da petrol aramada yeni alanlar yeni ufuklar; Suriye sınırında açılan 8 kuyunun tamamı da petrollüdür. Buradaki çalışmalar 2 sondaj kulesi ile hızlandırılmıştır.

2006 yılında, Kasım sonu itibarıyla Trakya bölgesinde açılan 18 adet kuyudan 15 adedinde doğal gaz bulunmuştur. Bu kuyulardan toplam 700.000 m³/gün ile üretime katkı beklenmektedir.

Karadeniz'den ilk ticari doğal gaz üretimi; Batı Karadeniz, Akçakoca'da rezerv geliştirme için yoğun yatırımlara devam edilmekte olup, doğalgaz üretimine 2006 yılı sonunda geçilmesi

planlanmıştır. TPAO'nun Akçakoca'da ürettiği doğal gazın Trakya sahalarından gerçekleştirdiği toplam doğal gaz üretiminden daha fazlası olacağı öngörülmektedir.

Karadeniz'de ilk defa ultra-deep water (derin deniz) petrol arama sondajı; TPAO ile BP arasında imzalanan anlaşma kapsamında, masrafların tamamı BP şirketine ait olmak üzere, Hopa açıklarında açılan Hopa-1 kuyusundaki sondaj çalışmaları, su tabanından (1.552 m'den) itibaren 3.200 m derinlikte 23 Aralık 2005 tarihinde tamamlanmıştır. Kuyudan, bölge jeolojik yapısı, jeofizik ve petrol potansiyeli anlamında önemli veriler elde edilmiş olup, bunların değerlendirmesine ilişkin çalışmalara devam edilmektedir.

Karadeniz'de yeni uluslararası petrol arama ortaklıkları; Batı ve Doğu Karadeniz'deki yoğun arama ve sondaj çalışmaları sonucunda yapılan doğal gaz keşfi, Karadeniz'i büyük petrol şirketlerinin ilgi odağı haline getirmiştir. Karadeniz'in petrol ve doğal gaz potansiyelinin keşfedilmesi ve rezervlerin bir an önce tespit edilerek, milli ekonomiye kazandırılması için 2005 yılında başlatılan farm-out çalışmaları kapsamında, PetroBras (Brezilya) firması ile TPAO arasında Ortak İşletme Anlaşması 17.08.2006 tarihinde imzalanmıştır. Bu anlaşma ile Karadeniz'de 350 milyon \$'lık bir yatırım planı öngörülmektedir.

Silivri doğal gaz depolama projesi 1.6 milyar m³ depolama kapasitesi ile 2006 yılı sonunda devreye alınacaktır. Bu proje ile Türkiye'de bir ilk başarılmıştır. TPAO Bu deponun kapasite artırımı ve ayrıca buradan edindiği tecrübeler ile Ülkemizin ihtiyacı olan yeni gaz depolama projelerinin oluşturulması amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

TPAO arz güvenliğimizin temini için yurtdışında, özellikle Hazar Bölgesi, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da yatırımlarını ve operasyonlarını sürdürmektedir. TPAO, Libya'daki arama faaliyetlerine, 4 Aralık 2005'de kazandığı yeni bir bloğun ilavesiyle yeni bir boyut kazandırmıştır. Azerbaycan, Kazakistan, Libya, Suriye, Mısır, Irak, Rusya, Gürcistan, Türkmenistan ve Brezilya yoğun iş geliştirme faaliyetlerinin sürdürüldüğü yerlerdir.

2006 yılında Türkiye'ye ve buradan da Avrupa'ya ulaşacak olan Azerbaycan Şahdeniz doğal gazının rezerv ve üretimine ayrıca Güney Kafkas Doğalgaz Boru Hattına yatırımcı olarak ortak olan TPAO, ülkemizin Enerji Koridoru rolüne büyük katkı sağlamaktadır.

TPAO, 2006 Kasım sonu itibariyle yurtdışı yatırımları için kümülatif 2.811 milyon \$ transfer gerçekleştirmiştir. Diğer ham petrol ithalatçısı ülkelerin milli petrol şirketleri gibi TPAO'nun da tüm dünyada ülkemizin arz güvenliğini temin amacıyla yatırımlarına hız kazandırması gereklidir. TPAO bu amaçla önümüzdeki yıllarda hem yurtiçinde, hem de yurtdışındaki faaliyetlerinde ve yatırımlarında büyümeye devam edecektir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

15. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş Genel Müdürlüğü (BOTAŞ):

Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı'nda pompaj işlemi, Irak'ın savaş nedeniyle petrol pazarlamadaki sıkıntılarını ve Ceyhan Terminali tank sahasında maksimum stok seviyesine ulaşılması nedeniyle, 9 Nisan 2003 tarihinde Irak tarafından durdurulmuştur. Yeniden işletmeye açılan hatta sevkiyat kısıtlı olarak sürdürülmektedir.

1987 yılında 500 milyon m³ ile başlayan doğal gaz tüketimi 2005 yılı itibariyle 26,5 milyar m³ e ulaşan doğal gaz tüketiminin 2006 yılında yaklaşık 30 milyar m³e ulaşacağı tahmin edilmektedir.

2006 yılı Kasım ayı sonu itibarı ile 4,6 milyar m³ ü doğal gaz eş değeri sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) olmak üzere 27 milyar m³ doğal gaz ithalatı gerçekleştirilerek satışa sunulmuştur. Bu miktarın %57'si elektrik, %22'si konut, %19'u sanayi, %2'si gübre sektörlerinde kullanılmıştır. 2006 yılı sonu itibarı ile doğal gaz ithalatının toplam 29,3 milyar m³ olacağı öngörülmektedir.

Halihazırda doğal gaz alımına yönelik olarak Türkmenistan dahil toplam 6 ülke ile 9 ayrı doğal gaz ve/veya LNG alım ve satım anlaşması imzalanmış durumdadır. Bahse konu anlaşmalarla kontrata bağlanmış olan toplam arz miktarı 67.8 milyar m³/yıl olup, bu miktarın 62.6 milyar m³/yılı doğal gaz, 5.2 milyar m³/yılı ise sıvılaştırılmış (LNG) doğal gazdır.

BOTAŞ tarafından, ithal edilen doğal gazın tüketim noktalarına ulaştırılması ve doğal gazın ülke sathında yaygınlaştırılması için 2002-2006 yılları arasında 5.409 km. uzunluğunda 36 adet yeni hat inşa edilmiştir. Halihazırda, 33 adet proje, 40 şantiye, 2.700 iş makinesi ve 3.500 kalifiye personel ile çalışmalar tüm hızıyla devam etmekte olup, 2002 yılına kadar 9 ile gaz arzı sağlanmışken, 2002-2006 yılları arasında 43 ile doğal gaz arzı sağlanmıştır. Halen yapım çalışmaları sürdürülen ve planlanan hatların da tamamlanarak işletmeye alınmasıyla, yaklaşık 10.000 km. uzunluğunda doğal gaz iletim ve dağıtım hattı ile doğal gaz kullanımının yapılan ithalat sözleşmeleri ile uyumlu şekilde yurt çapında yaygınlaştırılması hedefine ulaşılmış olacaktır.

BOTAŞ'ın yürüttüğü projeler doğrultusunda, 2002 yılı Aralık ayından bugüne kadar; Konya, Kayseri, Çorum, Erzurum, Kütahya, Uşak, Sivas, Samsun, Kırıkkale, Kırşehir, Aksaray, Balıkesir, Düzce, Yalova, Malatya, Bilecik, Manisa, İzmir illerimizde konut ve sanayide, Karaman, Niğde, Gaziantep, Denizli, Mersin, Adana, Yozgat, Antalya, Burdur, Isparta, Afyon, Osmaniye, Kahramanmaraş, Kars, Ağrı, Adıyaman, Bayburt ve Kırklareli illerimizde sanayi müşterilerine doğal gaz ulaştırılmış olup, toplam 34 il'e doğal gaz arzı sağlanmıştır.

Diğer taraftan 2007 yılında; Edirne, Tekirdağ, Aydın, Çankırı, Kastamonu, Van, Ardahan, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Rize, Elazığ, Diyarbakır, Ş.Urfa ve Kilis olmak üzere toplam 16 İlimize,

2008 yılında; Bolu, Karabük, Zonguldak, Bartın, Nevşehir, Tokat, Amasya ve Erzincan olmak üzere 8 İlimize,

2008 yılından sonra; Şırnak, Siirt, Batman, Sinop, Muğla, Bingöl, Bitlis, Hakkari, Tunceli, Mardin, Artvin, Muş, Hatay ve Iğdır olmak üzere toplam 14 İlimize, bütçe imkanları çerçevesinde doğal gaz arzı sağlanması planlanmaktadır.

BOTAŞ doğal gazın kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla bir taraftan bağlantı ve dağıtım hatları projelerini hızla yürütürken diğer taraftan da EPDK Doğal Gaz Piyasası Yasasının kendisine yüklediği sorumluluk çerçevesinde şehir içi dağıtım projelerinin ihalelerini gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda bugüne kadar konut ve sanayi sektörümüzde doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılabilmesi için 53 şehir dağıtım ihalesine çıkmış, 47'si kurul tarafından sonuçlandırılarak ihaleyi kazanan 47 şirketten 42 tanesi lisans almış olup, ihaleyi kazanan diğer 5 şirketin dağıtım lisansı alma işlemleri ise EPDK tarafından devam etmektedir.

Doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılmasına paralel olarak doğal gazdaki mevsimsel, günlük ve saatlik talep değişikliklerini düzenlemek, böylece gaz arz güvenliğine katkıda bulunmak amacıyla doğal gaz depolama projeleri sürdürülmektedir. Bu meyanda, Kuzey Marmara'da, Silivri Doğal Gaz Depolama Tesisi inşaatı TPAO tarafından sürdürülmekte olup, inşaat son aşamaya getirilmiştir. Bu depolama tesisi ile 1,6 milyar metreküp gaz depolaması mümkün olacaktır.

Ayrıca, Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama Projesinin gerçekleştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Mühendislik çalışmaları kapsamında sismik ve sondaj çalışmaları tamamlanmış olup, ÇED Olumlu Belgesi alınmıştır. 8 yıl sürmesi planlanan Proje kapsamında 12 adet depo oluşturularak (leaching yöntemi ile) yaklaşık 1 milyar m³ işletme gazı depolanması sağlanacaktır. İlk 6 deponun 2010 yılında, ikinci 6 deponun 2013 yılında devreye alınması planlanmaktadır. Tuz Domlarında ilave kapasiteli tesislerin yapılmasına uygun potansiyel bulunmakta olup zaman içinde değerlendirilecektir. Proje için Dünya Bankası kredisi kullanılacaktır. Proje kapsamında Hirfanlı Barajı'ndan 120 km. mesafeden boru hattı ile tatlı su getirilecek ve prosten çıkan tuzlu su 40 km.lik başka bir boru hattı ile Tuz Gölü'ne deşarj edilecektir. Projenin en önemli noktalarından biri olan tuzlu su deşarjı ile her geçen yıl kurumakta olan Tuz Gölü'ne de aynı zamanda hayat verilecektir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bakanlığım, Bağlı ve İlgili Kuruluşlarının (TEDAŞ dahil) yürütmekte oldukları projelere 2007 yılı için tahsisi öngörülen toplam ödenek miktarı 5,1 milyar YTL'dir. Bakanlığım merkez teşkilatına 2007 yılı bütçesi olarak, cari harcamalar için 29,2 milyon YTL, yatırımlar için 4,1 milyon YTL, transfer harcamaları için 18,8 milyon YTL, kamulaştırma harcamaları (Yumula ve Birecik Barajları için) 64 milyon YTL olmak üzere toplam, 116,1 milyon YTL ödenek tahsis edilmiştir.

Ödeneklerini Bakanlık bütçesi transfer kaleminden alan Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğüne 3,3 milyon YTL'si yatırım olmak üzere toplam 32,3 milyon YTL, MTA Genel Müdürlüğüne 70 milyon YTL'si yatırım olmak üzere toplam 178 milyon YTL, TAEK Başkanlığına ise 20 milyon YTL'si yatırım olmak üzere toplam 65 milyon YTL ödenek tahsis edilmesi öngörülmüştür.

Bakanlığıma bağlı katma bütçeli kuruluşumuz olan DSİ Genel Müdürlüğüne 2007 yılı bütçesi olarak 2,7 milyar YTL'si yatırım olmak üzere toplam 4 milyar YTL ödenek ayrılmıştır.

Yine katma bütçeli kuruluşumuz olan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne 2007 yılı bütçesi olarak; 700 bin YTL'si yatırım olmak üzere toplam 3,9 milyon YTL ödenek ayrılmıştır.

Genel Kurula Bakanlığım faaliyetleri ve bütçemizle ilgili özet bilgiler sunmuş bulunuyorum. Çalışmalarımıza ışık tutacak görüş, eleştiri ve katkılarınız için teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı